

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ
ՀՀ կրթության և գիտության
նախարար Ա. Աշոտյան
«_____» _____ 2009 թ.
ՀՀ պետ. գրանցման թ. _____

ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ
ԿՐԹԱԿԱՆ ԶԱՓՈՐՈՇԻՉ

Մասնագիտությունը՝ 310302 ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԺՈՒԹՅՈՒՆ
դասիչ, անվանում

Որակավորման աստիճանը՝ ԱՆԱՍՆԱԲՈՒՅԺ-ԲԺԻՇԿ ԲԱԿԱԼԱՎՐ
անվանում

Ուժի մեջ է մտնում ընդունման հաջորդ օրվանից

Երևան 2009

1. 310302 ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԺՈՒԹՅՈՒՆ

դասիչ, մասնագիտության անվանում

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

1.1. 310302 Անասնաբուժություն

դասիչ, մասնագիտության անվանում

մասնագիտությունը հաստատված է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության
2007 թ. օգոստոս -ի 30 -ի թ. 1038-Ն որոշմամբ:

1.2. *Շրջանավարտի որակավորումը՝* Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավր

որակավորման աստիճան

310302 Անասնաբուժություն մասնագիտությամբ

դասիչ, մասնագիտության անվանում

Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրի
որակավորման աստիճան

յուրաքանչյուր նորմատիվային ժամկետը 4 տարի 10 ամիս է:

1.3. *Շրջանավարտի որակավորման բնութագիրը.*

310302 Անասնաբուժություն մասնագիտությամբ

դասիչ, մասնագիտության անվանում

Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրը բուհն ավարտելուց անմիջապես հետո կարող է
զբաղեցնել հետևյալ պաշտոնները՝

1. Անասնաբուժական տեղամասի վարիչ
2. Տարածքային անասնաբուժական սպասարկման կենտրոնի տնօրեն
3. Անասնապահական տնտեսության գլխավոր անասնաբույժ
4. Անասնաբուժական լաբորատորիայի վարիչ
5. Անասնաբուժական սանիտարական փորձաքննության լաբորատորիայի վարիչ
6. Գյուղապետ
7. Անասնապահական կոոպերատիվ տնտեսության ղեկավար
8. Սահմանային հսկիչ անասնաբուժական կետի վարիչ
9. Տրանսպորտի անասնաբուժա-սանիտարական կետի վարիչ
10. Արհեստական սերմնավորման կայանի սեմնավորող-օպերատոր և վարիչ

1.3.1. *Մասնագիտական գործունեության բնագավառը.*

310302 Անասնաբուժություն մասնագիտությունը

դասիչ, մասնագիտության անվանում

առնչվում է գիտության (տեխնիկայի, տեխնոլոգիաների, կառավարման և այլն) այն
բնագավառին, որը ներառում է մարդկային գործունեության եղանակների, միջոցների և
մեթոդների այն ամբողջությանը, որն ուղղված է.

- մարդու և կենդանիների համար ընդհանուր հիվանդությունների կանխարգելման,
- տարբեր տեսակի կենդանիների և թռչունների հիվանդությունների բուժման և կանխարգելման,
- կենդանիների մթերատվության բարձրացման միջոցների,
- սանիտարահիգիենիկ պահանջներին համապատասխանող կենդանական ծագման մթերքների և հումքի ստացման պայմանների,
- կենդանական և բուսական ծագման մթերքների և հումքի որակի հսկողության պայմանների և միջոցների,
- կենդանիների պահվածքի, խնամքի և կերակրման սանիտարահիգիենիկ պայմանների

ստեղծմանը, կիրառմանը և գիտագործնական խնդիրների լուծմանը:

1.3.2. Մասնագիտական գործունեության օբյեկտները.

1. Գյուղատնտեսական, ընտանի և վայրի կենդանիները, թռչունները, գազանները, մեղուները, ձկները: 2. Ախտահանման, դեզինսեկցիայի և դերատիզացիայի ենթակա անասնաշենքերի, անասնաբակերի, կենդանական ծագման մթերքի և հումքի պահպանման, վերամշակման օբյեկտները: 3. Կենդանիների, կենդանական ծագման մթերքի և հումքի իրացման վայրերը: 4. Կենդանական ծագման մթերքի և հումքի պահպանման սառնարանները: 5. Կաթի և մսի վերամշակման ձեռնարկությունները: 6. Մաշկի և նրա ածանցյալների վերամշակման ձեռնարկությունները: 7. Կենսապատրաստուկների և դեղամիջոցների արտադրության ֆաբրիկաները: 8. Հսկիչ կարանտինային կետերը: 9. Անասնաբուժական լաբորատորիաները:

1.3.3. Մասնագիտական գործունեության տեսակները.

310302 Անասնաբուժություն

դասիչ, մասնագիտության անվանում

մասնագիտությամբ

Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրը սույն պետական կրթական չափորոշիչով սահմանված որակավորման աստիճան

հիմնարար և մասնագիտական պատրաստությանը համապատասխան կարող է կատարել մասնագիտական գործունեության հետևյալ տեսակները՝

1. կենդանիների և թռչունների վարակիչ ու ոչ վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելում և բուժում,
2. կենդանական և բուսական ծագման մթերքի և հումքի սանիտարական փորձաքննություն և համապատասխան գնահատում,
3. գիտահետազոտական:

1.3.4. Մասնագիտական գործունեության ընդհանրական խնդիրները.

310302

Անասնաբուժություն

մասնագիտությամբ

դասիչ, մասնագիտության անվանում

Անասնաբուժ-բժիշկ բակալավորը կախված մասնագիտական գործունեության տեսակից, պետք է պատրաստ լինի լուծելու հետևյալ մասնագիտական խնդիրները.

ա/ մասնագիտական գործունեության`

- պլանավորել կենդանիների վարակիչ և ոչ վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելիչ միջոցառումների ընթացիկ օպերատիվ և հեռանկարային պլաններ, կազմակերպել պլանային միջոցառումների անցկացում (դիսպանսերացիա), պատրաստել կենդանիների հիվանդությունների կանխարգելման և բուժման կենսաբանական և քիմիական պատրաստուկներ,
- կատարել կենդանիների վիրահատումներ, ծննդօգնություն, անասնաբուժասանիտարական փորձաքննություն, հիվանդությունների ախտորոշում, բուժում, հիվանդությունների մանրէաբանական, արյունաբանական, շիճուկաբանական, կենսաբանական, հելմինթոլոգիական հետազոտություններ,
- ձեռնարկել և կազմակերպել կենդանիների հիվանդությունների դեմ պայքարի միջոցառումներ,
- աշխատել անասնամթերքի վերամշակման արտադրամասերում

բ/ փորձարարական-հետազոտական գործունեության`

- բնագավառի գիտահետազոտական հիմնախնդրի վերլուծություն, առաջադրանքի ձևակերպում, հետազոտության նպատակի և խնդիրների առաջադրում, գրական և պատենտային աղբյուրների ուսումնասիրման և ընտրության հիմքով,
- հետազոտության թեմայով գիտատեխնիկական ինֆորմացիայի վերլուծություն, համակարգում և ընդհանրացում օգտագործելով արդի ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաները,
- մասնագիտական գործունեությունում և այլ ոլորտներում (հետազոտական, արտադրական, կառավարման, սոցիալ-տնտեսական, հասարակական-քաղաքական,

հունանիտար և այլն) հետազոտվող գործընթացների և երևույթների գնահատման համար մաթեմատիկական մոդելների և մեթոդների, համակարգչային տեխնոլոգիաների մշակում և ներդրում,

- իրականացված հետազոտությունների գիտագործնական նշանակության վերլուծություն և մշակումների տեխնիկատնտեսական արդյունավետության գնահատում,
- հետազոտության արդյունքները գիտական մամուլում հրատարակման նախապատրաստում, ինչպես նաև ելույթների, ռեֆերատների, գիտական ակնարկների և հաշվետվությունների ձևակերպում,

գ/ կազմակերպական-կառավարչական գործունեության՝

- մասնագիտական գործունեության օբյեկտների մշակման և հետազոտման գործընթացների, ինչպես նաև դրանք իրականացնող կոլեկտիվների աշխատանքի ծրագրավորում և կազմակերպում՝ անհրաժեշտ որակով և տրված ժամկետներում,
- նշված գործընթացների իրականացման համար կազմակերպական մեթոդների, ինչպես նաև տեխնոլոգիական, ծրագրային և գործիքային միջոցների ընտրություն,
- նույն գործընթացների որակի գնահատում, կառավարում և վերահսկում, ինչպես նաև դրանց իրականացման շրջանակներում անձնակազմի ուսուցում և վերաորակավորում,
- ստացված արդյունքների ներդրման գործընթացի ծրագրավորում և կազմակերպում:

1.3.5. Որակավորման պահանջները.

Մասնագիտական խնդիրները լուծելու նպատակով Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավոր որակավորման աստիճան

կատարում է հետևյալ գործառնությունները՝

- մասնակցում է վարչական տարածքում համաճարակային հիվանդությունների կանխագուշակմանը և տալիս համապատասխան գնահատական համաճարակային հիվանդությունների տարածվածության վերաբերյալ, բացահայտում այդ հիվանդությունների բնական օջախավորումը,
- կազմակերպում է հիվանդությունների կանխարգելման համար օգտագործվող տարբեր պատրաստուկների պիտանելիության ներկայացվող պահանջների որոշում: Փորձարկում է տվյալ պատրաստուկի անվտանգությունը և թերապևտիկ ակտիվությունը,
- կազմակերպում է վարակիչ և ոչ վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելումը և բուժումը: Աշխատանք է տանում կենդանական ծագման մթերքի և հումքի անասնաբուժա-սանիտարական տեսանկյունից բարենպաստ արտադրություն կազմակերպելու կապակցությամբ,

- կազմակերպում է բնակչության պահպանումը մարդկանց և կենդանիների համար ընդհանուր հիվանդություններից (անտրոպոզոոնոզներից),
- պաշտպանում է ՀՀ տերիտորիան այլ երկրներից հիվանդությունների հնարավոր քափանցումից, ինչպես նաև պաշտպանում է շրջակա միջավայրը աղտոտումից,
- մասնակցում է անասնապահական տնտեսությունների մասնագիտական խնդիրների բնագավառ առաջադրման, ծրագրերի կազմման և լուծմանն ուղղված աշխատանքների բոլոր փուլերին,
- կազմակերպում է նյութերի, միջոցների, սարքավորման, տեխնոլոգիական գործընթացների արդյունավետ օգտագործման գործառնություններ,
- մասնակցում է անասնաբուժության բնագավառի գիտահետազոտական բնագավառ աշխատանքների կազմակերպման, իրականացման և արդյունքների մշակման բոլոր փուլերին,
- ուսումնասիրում է անասնաբուժությանը առնչվող մասնագիտական բնագավառ գրականությունը և գիտատեխնիկական ինֆորմացիան, ծանոթ է բնագավառի գիտատեխնիկական նորույթներին և նվաճումներին,
- օգտվում է անասնաբուժության և անասնապահության բնագավառի համակարգչային բնագավառ ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաներից, տվյալների բազաներից, փորձագիտական համակարգերից և կիրառական ծրագրերի փաթեթներից,
- կազմակերպում է իր ենթակայության ստորաբաժանման աշխատանքը:

Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավորը պետք է ծանոթ լինի՝
որակավորման աստիճան

- իր մասնագիտական գործունեության բնագավառին առնչվող իրավական ակտերին, որոշումներին, կարգադրություններին, մեթոդական և նորմատիվային նյութերին,
- գործող չափորոշիչներին, բնագավառի սարքավորման, ինֆորմատիկայի միջոցների տեխնիկատնտեսական ցուցանիշներին, տեխնոլոգիաներին, դրանց շահագործման կարգացույցներին,
- գիտահետազոտական աշխատանքների իրականացման արդյունքով ստացված տվյալների ներկայացման, հաշվետվությունների և տեխնիկական փաստաթղթերի կազմման եղանակներին,
- աշխատանքային օրենսդրության հիմունքներին, աշխատանքի պաշտպանության նորմերին և կանոններին:

1.3.6. Մասնագիտական հարմարման հնարավորությունը

Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրը կարող է հարմարվել հարակից մասնագիտական գործունեության հետևյալ տեսակներին՝ բժշկական գիտահետազոտական հիմնարկներ (լաբորատոր գ/հ կառույցներ), պոլիկլինիկաների և հիվանդանոցների լաբորատորիաներ, ախտահանիչ և հակաժանտախտային կայաններ, անասնաբուժական սելեկցիոն կայաններ:

1.4. Շրջանավարտի կրթությունը շարունակելու հնարավորությունը

310302 Անասնաբուժություն մասնագիտությամբ
դասիչ, մասնագիտության անվանում

բարձրագույն մասնագիտական կրթության հիմնական կրթական ծրագիրը յուրացրած

Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրը պատրաստ է կրթությունը շարունակելու
որակավորման աստիճան

- կրճատված ժամկետներում ստանալու բակալավրի որակավորման աստիճան 2-րդ մասնագիտության գծով,
- մագիստրատուրայում՝ ստանալու Անասնաբույժ-բժիշկ մագիստրոսի որակավորման աստիճան,
- ասպիրանտուրայում (միայն դիպլոմավորված մասնագետի կամ մագիստրոսի հիմնական կրթական ծրագիրը յուրացնելուց հետո) ստանալու գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճան.

2. ԴԻՄՈՐԴԻ ՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՅԱՆՋՆԵՐԸ

2.1. Դիմորդի նախորդող կրթական մակարդակը՝

միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթություն կամ միջին մասնագիտական կրթության:

2.2. Դիմորդը պետք է ունենա՝

պետական նմուշի վկայական միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթության, կամ միջին մասնագիտական կրթության, կամ նախնական մասնագիտական կրթության մասին, որում կա գրառում դիմորդի միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթություն ստանալու մասին, կամ բարձրագույն մասնագիտական կրթության մասին:

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՄԲ ԱՆԱՍՆԱԲՈՒՅԺ - ԲԺԻՇԿ ԲԱԿԱԼԱՎՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
որակավորման աստիճան

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՅԱՆՋՆԵՐԸ

3.1. Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագիրը
որակավորման աստիճան

մշակվում է սույն պետական կրթական չափորոշիչով և ներառում է՝ մասնագիտության ուսումնական պլանը, ուսումնական դասընթացների և պրակտիկաների ծրագրերը:

3.2. Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրի
որակավորման աստիճան

բովանդակության պարտադիր նվազագույնի իրականացման պայմաններին և ուսումնառության ժամկետներին ներկայացվող պահանջները կանոնակարգվում են սույն պետական կրթական չափորոշիչով:

3.3. Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագիրը
որակավորման աստիճան

ձևավորվում է հանրապետական, բուհական, ուսանողի կողմից ընտրովի և ֆակուլտատիվ բաղադրիչների դասընթացներից:

Ուսանողի կողմից ընտրովի դասընթացները յուրաքանչյուր կրթաբլոկում բովանդակորեն պետք է լրացնեն հանրապետական բաղադրիչում նշված դասընթացները:

3.4. Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագիրը
որակավորման աստիճան

պետք է նախատեսի հետևյալ կրթաբլոկներում ընդգրկված դասընթացների ուսումնասիրումը՝

ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական՝ ՀՍՏ,

ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական՝ ԸԲ,

ընդհանուր մասնագիտական՝ ԸՄԴ,

մասնագիտացման՝ ՄԴ,

ֆակուլտատիվ՝ Ֆ,

ինչպես նաև եզրափակիչ պետական որակավորումը:

3.5. Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրի
որակավորման աստիճան

բուհական բաղադրիչի բովանդակությունը պետք է ապահովի շրջանավարտի պատրաստությունը սույն պետական կրթական չափորոշիչով սահմանված որակավորման բնութագրի համաձայն:

Բուհական բաղադրիչում ընդգրկված դասընթացները երաշխավորական բնույթ են կրում:

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՄԲ ԱՆԱՍՆԱԲՈՒՅԺ-ԲԺԻՇԿ ԲԱԿԱԼԱՎՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ

որակավորման աստիճան

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ ՊԱՐՏԱԴԻՐ
ՆՎԱԶԱԳՈՒՅՆԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՅԱՆՋՆԵՐԸ

Դասընթացների անվանումը և նրանց հիմնական բաժինները	Կրե- դիտ	Ժամեր
1	2	3
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՈՒՄԱՆԻՏԱՐ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԹԱԲԼՈԿ		
<i>Հանրապետական բաղադրիչ</i>		
Ֆիզիկական կուլտուրա		216
Ֆիզիկական կուլտուրան ուսանողների ընդհանուր կուլտուրական և մասնագիտական պատրաստվածության գործընթացում: Նրա սոցիալ-կենսաբանական հիմքերը: Ֆիզիկական կուլտուրան և սպորտը որպես հասարակական երևույթներ: ՀՀ օրենսդրությունը ֆիզիկական կուլտուրայի մասին: Անհատի ֆիզիկական կուլտուրան: Ուսանողի առողջ կենսակերպի հիմքերը: Աշխատունակության օպտիմալացման նպատակով ֆիզիկական կուլտուրայի միջոցների օգտագործման առանձնահատկությունները: Ընդհանուր ֆիզիկական և հատուկ պատրաստությունը ֆիզիկական դաստիարակության համակարգում: Սպորտի կամ ֆիզիկական վարժությունների համակարգի անհատական ընտրություն: Ուսանողների մասնագիտական-կիրառական ֆիզիկական պատրաստություն: Ինքնուրույն պարապմունքների մեթոդիկայի հիմունքները և սեփական օրգանիզմի վիճակի ինքնավերահսկումը:		
Հայոց լեզու և գրականություն	4	120
Լեզվի հիմնական գործառնությունները. լեզուն որպես մարդկային մտածողության արտահայտման ու մտքերի ձևավորման միջոց, որպես հաղորդակցության միջոց, որպես մշակութային արժեքների ստեղծման, պահպանման ու կուտակման միջոց, որպես հասարակական-քաղաքական միտումների կրող: Աշխարհի լեզուները և լեզվաընտանիքները, հայոց լեզվի տեղը հնդեվրոպական լեզվաընտանիքում: Հայոց լեզվի զարգացման պատմական շրջանները (գրաբար, միջին հայերեն, ժամանակակից հայոց լեզու՝ արևելահայ և արևմտահայ գրական լեզուներ): Հայոց գիրը և գրչությունը: Մեսրոպյան այբուբենի ստեղծման համազգային պատմական նշանակությունը: Ուղղագրության, կետադրության և ուղղախոսության ժամանակակից համակարգերը որպես գրավոր և բանավոր խոսքի կարևորագույն չափանիշներ: Խոսքի կուլտուրայի հիմքերն ու բաղկացուցիչները. ոճաբանություն և ճարտասանական արվեստի հիմունքները: Ժամանակակից հայերենում ոճի հիմնական տեսակների բնութագրումը. գործառական, իրադրական և անհատական ոճեր: Գրաբարի և խոսքի պատմության և հիմնական սկզբունքների համառոտ ակնարկ:		
Ռուսաց լեզու և խոսքի մշակույթ	4	120
Անհատական խոսքի և երկխոսության, ընթերցելու և գրելու, ընկալման և խոսակցական ունակությունների ձևավորումը և զարգացումը:		

<p>Գործառնական-ինաստաբանական հիմքի վրա խմբագրված քերականական գիտելիքների ուսուցումը դիդակտիկ սկզբունքների և ուսումնական նյութի բաշխվածության հաշվառմամբ: Նվազագույնի հասցված բառային-քերականական նյութի մատուցումը: Ուսուցանվող լեզվի երկրի մշակույթը և ավանդույթները: Խոսքի բարեկանոնության տարբեր միջոցների կիրառումը որոշակի իրավիճակներում: Խոսելու ունակությունը. անհատական խոսքի և երկխոսության կազմակերպումը օգտագործվող պարզ բառային-քերականական միջոցների կիրառմամբ: Հրապարակային խոսքի հիմունքները (բանավոր հաղորդում, զեկույց և այլն): Խոսքի ընկալումը. անհատական խոսքի և երկխոսության ըմբռնումը կենցաղային և մասնագիտական հաղորդակցման ոլորտներում: Ընթերցանություն. տեքստերի տեսակները, ոչ բարդ տեքստեր և մասնագիտական ուղղվածության տեքստեր: Գրավոր խոսքի ունակություն. համառոտագրում, ռեֆերատ, հաղորդում, դրույթներ: Վարչագործարարական ոճ (դիմում, ստացական, արձանագրություն, տեղեկանք և այլն):</p>		
<p>Օտար լեզու</p>	<p>8</p>	<p>240</p>
<p>Հնչյունների արտասանության, ինտոնացիայի, շեշտադրական համակարգի և ուսուցանվող լեզվում խոսքի ռիթմի յուրահատկությունը, տառադարձության ընթերցանությունը: Ընդհանուր և տերմինաբանական բնույթի 2000 ուսուցողական բառային միավորով բառապաշարի նվազագույն: Հասկացություն բառակազմական հիմնական միջոցների, բառապաշարների տարբերակման, ազատ և կայուն բառակապակցությունների, դարձվածաբանական միավորների մասին: Գրավոր և բանավոր հաղորդակցության ժամանակ առանց իմաստի աղճատման ընդհանուր բնույթի հաղորդակցումն ապահովող քերականական սովորույթները: Ուսումնասիրվող լեզվի երկրների մշակույթն ու սովորույթները: Բանավոր խոսքը: Պաշտոնական և ոչ պաշտոնական շփման ընդհանուր հաղորդակցական իրադրություններում առավել չափով օգտագործվող և հարաբերականորեն պարզ բառային-քերականական միջոցների օգտագործումը երկխոսության մեջ և անհատական խոսքում: Ունկիրում: Կենցաղային և մասնագիտական հաղորդակցման բնագավառներում երկխոսության և անհատական խոսքի ըմբռնում: Ընթերցանություն: Տեքստերի տեսակները. ոչ բարդ գործնական բնույթի և լայն մասնագիտական ուղղվածության տեքստեր: Գրավոր խոսքը: Խոսքային ստեղծագործությունների տեսակները, կենսագրություն, փոքր զեկույցներ, անձնական նամակ, գործնական նամակ, ռեֆերատ:</p>		
<p>Հայ ժողովրդի պատմություն</p>	<p>4</p>	<p>120</p>
<p>Պատմական գիտության էությունը, մեթոդները: Հայրենական պատմությունը անցյալում և ներկայում: Հայոց պատմությունը որպես համաշխարհային պատմության անքակտելի մաս: Հին հայկական պետության կազմավորման և զարգացման փուլերը: Արարատյան թագավորության կազմավորումը և անկումը: Երվանդունիների /հայկազյան/ համահայկական պետությունը: Աքեմենյան Պարսկաստանը և Երվանդունիները: Ալեքսանդր Մակեդոնացին և հելլենիզմը Հայաստանում: Արտաշեսյան արքայատոհմի հաստատումը և Արտաշես 1-ին քաղաքական գործիչը: Հին հայկական մշակույթը: Քրիստոնեության ընդունումը ու հայոց գրերի գյուտը որպես ազգի գոյապահպանության կովաններ: Հայ ժողովրդի պայքարը հանուն</p>		

<p>անկախության վերականգնման 5-9-րդ դերերում: Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարն ընդդեմ պարսկա-բյուզանդական բռնատիրության և ձուլման քաղաքականության 5-6-րդ դարերում: Արաբական արշավանքներն Չայաստան և ժողովրդական ապստամբությունները 8-9-րդ դարերում: Բագրատունիների թագավորության հիմնումն, ամրապնդումը, վերելքը և անկումը: Սելջուկ թուրքերի արշավանքը և Ջաքարյանների իշխանությունը: Կիլիկիայի հայկական պետությունը /11-14-րդ դդ/: Ռուբինյան իշխանությունը և թագավորության հռչակումը Կիլիկիայում: Հայ-մոնղոլական դաշինքը: Հայաստանի 1-ին և 2-րդ բաժանումները Պարսկաստանի և Թուրքիայի միջև: Ազատագրական շարժումների սկիզբը և հետագա ծավալումը 17-18-րդ դդ: Իսրայել Օրի: Ազատագրական պատերազմներն Արցախում և Սյունիքում 1720-ական թթ: Հովսեփ Էմինը և հայ ազատագրական շարժումը: Հայաստանը 19-րդ դարի առաջին կեսին: 1804-1813թթ. և 1826-1828թթ. ռուս-պարսկական պատերազմները և Արևելյան Հայաստանի նվաճումը Ռուսաստանի կողմից: 1806-1812թթ. և 1828-1829թթ. ռուս-թուրքական պատերազմները և Հայաստանը: Հայ ժողովրդի սոցիալ-տնտեսական ու քաղաքական դրությունը 19-րդ դարի երկրորդ կեսին: Հայ հասարակական-քաղաքական միտքը 1850-1860-ական թթ.: 1877-1878թթ. ռուս-թուրքական պատերազմը և հայկական հարցի միջազգայնացումը: Հայ քաղաքական կուսակցությունների ձևավորումը, նրանց ծրագրերն ու գործելակերպը: Արևմտահայերի զանգվածային կոտորածները 1895-1896թթ.: Հայկական մշակույթը 19-րդ դարում: Հայ ժողովուրդը առաջին աշխարհամարտի տարիներին: Հայկական հարցը 1912-1914թթ.: Հայոց ցեղասպանության թուրքական ծրագիրն ու իրականացման փուլերը: Մեծ Եղեռն: 1917թ. փետրվարյան, հոկտեմբերյան հեղափոխությունը և Հայաստանը: Հայաստանի առաջին հանրապետությունը: Հայ ժողովրդի 1918թ. մայիսյան հերոսամարտերը և Հայաստանի առաջին հանրապետության հռչակումը: Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական, հասարակական-քաղաքական և մշակութային կյանքը: Արտաքին քաղաքականությունը: Սևրի պայմանագիրը: Թուրք-հայկական պատերազմը, Հանրապետության անկումը: Հայաստանի խորհրդային հանրապետությունը 1920-1940թթ.: Հայ ժողովուրդը երկրորդ աշխարհամարտի տարիներին: Հայրենական մեծ պատերազմը: Հայ ժողովրդի մասնակցությունը պատերազմին: Սփյուռքահայերի մասնակցությունը երկրորդ համաշխարհային պատերազմին: Հայկական հարցը Պոտսդամի կոնֆերանսում: Հայաստանի խորհրդային հանրապետությունը 1945-1991թթ.: Երկրի տնտեսության վերականգնումը: Հայաստանը Խրուշչովյան բարենորոգումների, Բրեժնևյան հասարակական-քաղաքական կյանքի լճացման տարիներին: Գորբաչովյան վերակառուցման քաղաքականությունը, Արցախյան շարժումը և Սպիտակի երկրաշարժը: Հայաստանի հանրապետությունը 1991-2003թթ.: ԽՍՀՄ փլուզումը: Հայաստանի երրորդ հանրապետության հռչակումը: Հողի սեփականաշնորհումը ու ձեռնարկությունների ապապետականացումը: Հանրապետության արտաքին քաղաքականությունը: Ցեղասպանության ճանաչման գործընթացը: Արցախյան հիմնահարցը: Հայրենիք-սփյուռք կապերը: Հայկական մշակույթը:</p>		
Քաղաքագիտություն	2	60
Քաղաքագիտության օբյեկտը և առարկան, մեթոդները և		

<p>գործառույթները: Քաղաքական ուսմունքների զարգացման հիմնական փուլերը: Հայ քաղաքական մտքի ավանդույթները, արմատները, հիմքերը: Արդի քաղաքական դպրոցները: Քաղաքականություն և քաղաքական իշխանություն: Քաղաքական համակարգ: Քաղաքական ռեժիմ: Դեմոկրատիայի ժամանակակից տեսություններն ու մոդելները: Պետության գործառույթները, ձևերը: Պետական իշխանության մարմինները Հայաստանում: Իրավական և սոցիալական պետություն: Կառավարման նախագահական, կիսանախագահական և խորհրդարանական ձևերի համեմատական վերլուծությունը: Քաղաքական իշխանության սոցիալական սուբյեկտները: Ընտրություններ և ընտրական համակարգեր: ՀՀ ընտրական համակարգը: Քաղաքական կուսակցություններ և կուսակցական համակարգեր: Քաղաքական գործընթացներ: Քաղաքական արդիականացում: Քաղաքական կոնֆլիկտներ և դրանց լուծման ուղիները: Քաղաքական տեխնոլոգիաներ: Համաշխարհային քաղաքական գործընթացներ և միջազգային հարաբերություններ: Արդի համաշխարհային հարաբերությունների աշխարհաքաղաքական վերլուծություն: Քաղաքական գլոբալիստիկա, դրա ընդհանուր բնութագիրը, համամարդկային հիմնահարցերի լուծման քաղաքական ուղիները: Քաղաքական կանխատեսում:</p>		
<p>Մշակութազիտություն</p>	<p>2</p>	<p>60</p>
<p>Մշակույթաբանություն և մշակույթի պատմություն: Մշակութաբանական տեսություններ: Մշակույթի կառուցվածք և գործառույթներ: Հոգևոր մշակույթը և նրա տարրերը: Մշակութային ժառանգորդում, նորարարություն, ավանդապահություն: Զանգվածային և էլիտար մշակույթ: Մշակույթ և քաղաքականություն: Նախնադարի մշակույթ և դիցաբանական աշխարհայացք: Արվեստի տեսակների առաջացումը: Հին աշխարհի մշակույթը: Անտիկ աշխարհի մշակույթը: Միջնադարյան մշակույթ և գեղարվեստական ոճեր: Վերածննդի մշակույթ: Հումանիզմ և արվեստ: Մշակույթը 17-20-րդ դարերում: Դարաշրջաններ և գեղարվեստական ուղղություններ:</p>		
<p>Փիլիսոփայություն</p>	<p>3</p>	<p>90</p>
<p>Փիլիսոփայության ձևավորումը, հետազոտության ոլորտները, աշխարհայացքային հիմնախնդիրները: Փիլիսոփայական գիտելիքների կառուցվածքը: Փիլիսոփայության զարգացման հիմնական փուլերը: Անտիկ Հունաստանի, միջին դարերի, հայոց քրիստոնեության ջատագովական, նոր և նորագույն ժամանակաշրջանի փիլիսոփայական միտքը: Ուսմունք կեցության մասին: Տարածությունը, ժամանակը, շարժումը կեցության դրսևորման եղանակ: Շարժման, ժամանակի, տարածության վերաբերյալ դասական և հարաբերականության տեսությունները: Շարժում և զարգացում: Դետերմինիզմ և ինդետերմինիզմ: Օրենք և օրինաչափություն: Գիտակցություն: Նյութականը և իդեալականը: Գիտակցականը և անգիտակցականը: Լեզու և մտածողություն: Ծանաչողություն: Գիտելիք և հավատ: Ըմբռնում և բացատրություն: Իմացության զգայական և ռացիոնալ աստիճանները: Եզմարտության հիմնախնդիրը: Եզմարտության չափանիշները: Գիտական ճանաչողության կառուցվածքը: Գիտական իմացության էմպիրիկ և տեսական մակարդակները: Գիտական հետազոտության մեթոդները: Մարդու կեցության իմաստը: Մարդը սոցիալական միջավայրի արդյունք, կենսաբանական, հոգեկան նախահիմքերի ամբողջություն: Ազատություն և պատասխանատվություն: Բարոյականություն:</p>		

արդարություն, իրավունք: Բարոյական արժեք: Գեղագիտական և կրոնական արժեքներ: Խղճի ազատություն: Բնություն և հասարակություն: Քաղաքացիական հասարակություն և պետություն: ազատություն և անհրաժեշտություն: Հասարակության զարգացման օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ գործոնները: Սոցիալական հեղափոխություն: Փիլիսոփայական հիմնական ուղղությունները և դպրոցները: 20-րդ դարի փիլիսոփայական հիմնական հոսանքները: Կենսաբանության և էկոլոգիայի փիլիսոփայական հիմնախնդիրները: Էկոլոգիան և քաղաքականությունը: Էկոլոգիական աղետ: Բնապահպանական շարժումներ:		
Իրավագիտություն	2	60
Պետություն և իրավունք: Դրանց դերը հասարակական կյանքում: Պետության և իրավունքի ծագումը, էությունը, հատկանիշները, գործառույթները, կառուցվածքը, ձևերը: Իրավունքի նորմերը և աղբյուրները: Նորմատիվային իրավական ակտերի հասկացությունը, տեսակները: Օրինականության հասկացությունը: ՀՀ իրավունքի համակարգը: Իրավունքի ճյուղերը: Սահմանադրական իրավունք: Պետության և անհատի փոխհարաբերությունները, քաղաքացիների իրավական վիճակի սկզբունքները: Պետական մարմինների համակարգը և տեսակները: Քաղաքացիական իրավունք: Քաղաքացիական իրավահարաբերություն: Իրավաբանական անձինք: Գրոծարքներ և ներկայացչություն: Հայցային վաղեմություն: Պարտավորություններ: Պայմանագիր: Հեղինակային իրավունք: Ժառանգական նոր իրավունք: Բույսերի նոր սորտերի և կենդանիների նոր ցեղերի նկատմամբ իրավունքների պահպանություն: Աշխատանքային իրավունք: Վարչական իրավունք: Քրեական իրավունք: Հողային իրավունք: ՀՀ դատական համակարգը: ՀՀ ոստիկանության մարմինները: Արդարադատությունը և դրա խնդիրները: Քաղաքացիական դատավարության իրավունքը: Քրեական դատավարության իրավունքը: Ապացույցներ, իրեղեն ապացույցներ: Ձեռքակալում: Խափանման միջոցներ: Բերման ենթարկելը: Միջազգային պայմանագրեր: Միջազգային իրավունքի աղբյուրները:	2	60
Տնտեսագիտության տեսություն	2	60
Տնտեսագիտության տեսության առարկան և մեթոդը: Տնտեսական զարգացման ընդհանուր գծերն ու հիմնական հասկացությունները: Շուկայական տնտեսության ընդհանուր բնութագիրը: Պահանջարկ, առաջարկ, գին: Ձեռնարկություն և ձեռնարկատիրական գործունեություն: Արտադրության ծախսեր և շահույթ: Մրցակցություն և մենաշնորհ: Կապիտալի շուկա և տոկոս: Հողային ռեսուրսների շուկա և ռենտա: Աշխատանքի շուկա և աշխատավարձ: Եկամտի բաշխում: Ազգային տնտեսություն: Մակրոտնտեսական հավասարակշռություն և տնտեսական աճ: Շուկայական տնտեսության ցիկլային զարգացումը: Գործազրկություն, ինֆլյացիա: Դրամավարկային համակարգ: Բանկեր: Ֆինանսներ և ֆիսկալ քաղաքականություն: Միջազգային տնտեսական հարաբերություններ:		
Քուհական քաղաքիչ		
Լատիներեն լեզու	2	60
Լատիներենի ուղղագրական, ուղղախոսական առանձնահատկությունները: Լատինական և հունական ծագում ունեցող մոտ 350 բառերի և բառակազմական միավորների յուրացում: Անասնաբուժական, անասնաբուժական, անատոմիական-հյուսվածաբանական, կլինիկական տերմինների թարգմանություն: Բառազարգացման եղանակներ:		

Դեղագրական բառապաշար, դեղատոմսային կրճատումներ, դեղատոմսերի կազմում: Լատիներեն լեզու, քերականական մինիմում		
Ուսանողի կողմից ընտրովի դասընթացներ		
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱԿԱՆ ԵՎ ԲՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԹԱԲԼՈԿ		
Հանրապետական բաղադրիչ		
Բարձրագույն մաթեմատիկա	2	60
Կոորդինատների մեթոդ: Ուղիղ գիծ: Որոշիչներ: Գծային հավասարումների համակարգեր: Գաուսի մեթոդը: Վեկտորներ: Հարթություն: Թվային հաջորդականություններ: Հաջորդականության սահման: Ֆունկցիա: Ֆունկցիայի սահման: I և II նշանավոր սահմաններ: Ֆունկցիայի անընդհատություն և խզումներ: Ֆունկցիայի ածանցյալ: Ֆունկցիայի դիֆերենցիալ: Դիֆերենցիալ հաշվի հիմնական թեորեմներ: Ֆունկցիայի էքստրեմումներ: Նախնական ֆունկցիա: Անորոշ ինտեգրալ: Որոշյալ ինտեգրալ: Որոշյալ ինտեգրալի կիրառությունները: Թվային շարքեր: Աստիճանային շարքեր:		
Բուսաբանություն ագրոնոմիայի հիմունքներով	3	90
Բուսաբանության խնդիրները և զարգացման փուլերը: Բուսական բջջի առանձնահատկությունները: Տուրգոր և պլազմոլիզ: Օսմոտիկ համակարգ: Բուսական հյուսվածքներ: Բուսական ռեսուրսների օգտագործումը բժշկության, անասնաբուժության և անասնաբուժության մեջ: Բույսերի ձևաբանություն: Բույսերի վեգետատիվ և գեներատիվ օրգանների բնորոշումը: Վեգետատիվ օրգանների (արմատ, ցողուն, տերև) ֆունկցիաները և կառուցվածքը, ձևաբանությունը և անատոմիան: Գեներատիվ օրգանների կառուցվածքը, ձևաբանությունը և դասակարգումը: Բույսերի աճը, զարգացումը և բազմացումը: Վեգետատիվ, անսեռ և սեռական բազմացում: Բույսերի կարգաբանությունը: Կարգաբանական միավորներ, ստորակարգ բույսերի ենթաթաղանթները: Բարձրակարգ բույսերը և նրա բաժինները՝ մամառանմաններ, գետնամուշկայիներ, ձիածեփանմաններ, պտերանմաններ, մերկասերմեր: Դրանց բազմացումը, զարգացումը, նշանակությունը ժողովատեսության մեջ: Ծածկասերմերի դասերի բնութագիրը և կարգաբանությունը: Միաշաքիլ և երկշաքիլ բույսերի համեմատական մորֆոլոգիան: Միաշաքիլ և երկշաքիլ բույսերի բնութագրումը և առավել տարածված մշակովի, կերային, թունավոր և դեղատու տեսակների բնութագրումը: Գյուղատնտեսական և ագրոնոմիական արտադրություն: Կլիմա, ագրարային կլիմայագիտություն: Հող, հողի հատկությունների բարելավումը: Ջուր և ոռոգում: Պարարտացում:		
Անօրգանական և անալիտիկ քիմիա	4	120
Նյութի կառուցվածքը: Քիմիական ռեակցիաների էներգետիկական, քիմիական թերմոդինամիկայի հասկացությունները և թերմոքիմիայի օրինաչափությունները: Քիմիական հավասարակշռություն, զանգվածների ներգործության սկզբունքը, հավասարակշռության հաշվարկը, Լե-Շատելյեյի սկզբունքը: Ֆազային հավասարակշռություններ, նյութերի ագրեգատային վիճակներ: Լուծույթների տեսությունը: Էլեկտրոլիտների և ոչ էլեկտրոլիտների լուծույթների հատկությունները: Իոնական հավասարակշռություններ: Էլեկտրաքիմիա, էլեկտրոլիզ և գալվանական էլեմենտներ: Քիմիական կինետիկա և կատալիզ: Բիոգեն s-, p- և d-էլեմենտների		

<p>հատկությունները, ստացման եղանակները և կիրառումը բժշկական պրակտիկայում: Որակական անալիզ: Կատիոնների անալիզ, կատիոնների դասակարգումը, մասնակի ռեակցիաները: Կոտորակային և սիստեմատիկ անալիզ: Անիոնների անալիզ: Անիոնների հայտնաբերման ռեակցիաները: Չոր աղի անալիզ: Քանակական անալիզ, նրա էությունը: Կշռային և ծավալային անալիզ: Թթվա-հիմնային տիտրում, աշխատանքային լուծույթներ: Թթվաչափություն և հիմնաչափություն, կիրառումը բժշկական պրակտիկայում: Վերօքս տիտրման եղանակներ՝ պերմանգանատոմետրիա, յոդաչափության կիրառության ոլորտները: Կոմպլեքսոմետրիկ տիտրում, դրա կիրառումը: Հասկացողություն անալիզի ֆիզիկաքիմիական եղանակների վերաբերյալ:</p>		
<p>Կենդանաբանություն</p>	<p>3</p>	<p>90</p>
<p>Կենդանիների ապրելավայրը: Կենդանիների համակեցության ձևերը: Նախակենդանիների տիպ: Տիպի բնութագրումը: Նախակենդանիների կազմությունը, շարժումը, սննդառությունը, բազմացումը, կարգաբանությունը: Սարկոդյանների, մտրակավորների, սպորավորների դասերի բնութագրումը և կարգաբանությունը: Կոկցիդիաների, արյան սպորավորների զարգացման ցիկլերի առաջացված հիվանդությունները և նրանց դեմ պայքարի միջոցառումները: Սիմբիոտիկ ինֆուզորիաներ: Սպունգների տիպ, դրանց կառուցվածքային առանձնահատկությունները: Աղետորշավորների տիպ, դրանց կազմության առանձնահատկությունները, սննդառությունը և բազմացումը: Տափակ, կլոր, օղակավոր որդերի տիպերի բնութագրումը, կառուցվածքային առանձնահատկությունները, մակաբույծ տեսակների կառուցվածքային առանձնահատկությունները, բազմացումը և զարգացման ցիկլերը: Օղակավոր որդերի տիպի կարգաբանությունը, նրանց նշանակությունը ձկների սննդառության, հողագոյացման, բժշկության մեջ: Հողվածոտանիների տիպի բնութագրումը, կառուցվածքային առանձնահատկությունները, բազմացումը, զարգացումը և կարգաբանությունը: Փափկամարմինների տիպի բնութագրումը, կառուցվածքային առանձնահատկությունները: Փորոտանի, երկփեղկանի և գլխոտանի փափկամարմինների դասերի առանձնահատկությունները և նրանց նշանակությունը: Փորոտանի փափկամարմինները որպես հիվանդությունների միջնորդ տերեր: Երկրորդաբերանավորներ: Հասկացություն մարմնի երկրորդական խոռոչի, երկկողմանի համաչափության, երկրորդական բերանի մասին: Փշամորթերի տիպ: Քորդավորների տիպ: Տիպի բնութագրումը և կարգաբանությունը: Թրթուրաքորդավորների ենթատիպի համառոտ բնութագրումը: Անգանգների ենթատիպ: Ողնաշարավորների ենթատիպի կառուցվածքային առանձնահատկությունները: Անծնոտների, ձկների, երկկենցաղների, սողունների, թռչունների և կաթնասունների դասերի բնութագրումը, կազմության և կենսագործունեության առանձնահատկությունները: Ողնաշարավորների դասերի մանրամասն նկարագրությունը: Ձկների, սողունների, թռչունների բազմազանությունը և նշանակությունը: Կաթնասունների կարգաբանությունը և նշանակությունը: Կաթնասունների բուծվող տեսակները: Ողնաշարավորների ֆիլեգենեզը:</p>		
<p>Ագրոէկոլոգիա և շրջակա միջավայրի պաշտպանություն</p>	<p>2</p>	<p>60</p>
<p>Կենսոլորտը և մարդը: Էկոհամակարգեր, օրգանիզմների ու միջավայրի փոխհարաբերությունները: Ագրոէկոհամակարգերը և դրանց գործելակերպը տեխնոգենագիայի պայմաններում: Բնական</p>		

<p>ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործման և բնության պահպանության էկոլոգիական սկզբունքները: Միջազգային համագործակցությունը և շրջական միջավայրի պահպանության հիմնախնդիրները: Մթնոլորտի օդի, ջրի, հողերի, բուսական ու կենդանական աշխարհի պահպանությունը և դրանց արդյունավետ օգտագործումը: Շրջակա միջավայրի պահպանության հիմնախնդիրները անասնապահական ֆերմաներում ու համալիրներում: Կենսատեխնոլոգիայի օգտագործումը անասնապահության թափոնների վերամշակման համար: Էկոլոգիական տեսակետից անվտանգ գյուղատնտեսական մթերքների արտադրության տեխնոլոգիաները: Էկոլոգիական քաղաքականությունը և գյուղատնտեսության էկոլոգիացման հիմնախնդիրները:</p>		
<p>Ինֆորմատիկա և ինֆորմացիոն տեխնոլոգիայի հիմունքներ</p>	3	90
<p>Ինֆորմատիկայի հիմունքները, համակարգիչների կառուցվածքային սխեման, նրա առանձին սարքերի դերն ու նշանակությունը: Համակարգչի թվաբանական և տրամաբանական հիմունքները: Ինֆորմացիայի չափման սկզբունքները և միավորները, նրա ներածման, արտածման և պահպանման սկզբունքները: Համակարգչի հիշողության տարողությունն ու արագագործությունը, նրա համակարգային, ծրագրային ապահովումը, նշանակությունն ու ֆունկցիաները: Սարքավորումների սպասարկման ծրագրեր (դրայվերները), օժանդակ սպասարկման ծրագրեր (ուտիլիտներ և ծրագրեր-թաղանթներ): Windows օպերացիոն համակարգի ընդհանուր նկարագիրը և կիրառական եղանակները: Ալգորիթմները, նրանց ներկայացման եղանակները, մշակման փուլերը: Ծրագրավորման լեզուների տարրերը, կառուցվածքները, դասակարգումը, ծրագրերի մշակման և կատարման փուլերը: Կիրառական ծրագրերի փաթեթները: Համակարգչային համակարգեր և ցանցեր:</p>		
<p>Ֆիզիկա և կենսաֆիզիկայի հիմունքներ</p>	4	120
<p>Նյութական կետի և պինդ մարմնի համընթաց, պտտական, տատանողական շարժումների կինեմատիկա և դինամիկա: Ուժեր: Առածական մարմինների հատկությունները: Էներգիա: Աշխատանք, հզորություն: Հիդրոդինամիկայի ֆիզիկական հիմունքները: Մուլեկուլյար ֆիզիկայի, թերմոդինամիկայի հիմունքները: Նյութերի կառուցվածքը: Էլեկտրաստատիկա: Հաստատուն հոսանքի օրենքները: Էլեկտրամագնիսականություն: Փոփոխական հոսանք: Լույսի բնույթը: Երկրաչափական և ալիքային օպտիկա: Քվանտա-օպտիկական երևույթներ: Ատոմի և միջուկի կառուցվածքները: Ռադիոակտիվություն: Ռենտգենյան ճառագայթում: Տարրական մասնիկներ: Հիդրոդինամիկայի օրենքների կիրառումը հեմոդինամիկայում: Սիրտ-անոթային համակարգի ֆիզիկական մոդելը և էլեկտրական համանմանությունները: Արյան ճնշման և արագության չափման ֆիզիկական հիմունքները: Ակուստիկայի ֆիզիկական հիմունքները: Ինֆրաձայնի և ուլտրաձայնի ազդեցությունները կենդանի օրգանիզմների վրա: Ուլտրաձայնի ստացումը և դրա կիրառման մեթոդները անասնաբուժական կլինիկաներում, վիրաբուժությունում և դիագնոստիկայում: Կենսականական համակարգի թերմոդինամիկայի հիմունքները: Անասնաբուժական ֆոտոթերապիայում կիրառվող թերմոդինամիկական մեթոդների մասին: Էլեկտրական երևույթները կենսաբանական համակարգերում: Բջջային մեմբրանի ֆիզիկական հատկությունները: Կենսապոտենցիալներ: Հասկացություն էլեկտրակարդիոգրաֆիայի մասին:</p>		

Փոփոխական հոսանքի ազդեցությունը կենդանիների օրգանիզմի վրա: Էլեկտրամագնիսական դաշտի և ռենտգենյան ճառագայթման կենսաբանական ազդեցությունները:		
Օրգանական քիմիա	2	60
Սահմանային և ոչ սահմանային ածխաջրածիններ: Օքսիմիացություններ: Սահմանային միատոմ, երկատոմ, եռատոմ սպիրտներ, դրանց ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները: Ալդեհիդների և կետոնների հոմոլոգիական շարքը, դրանց ստացման եղանակները, ֆիզիկական, քիմիական հատկությունները՝ միացման, կոնդեսացման ռեակցիաները: Կարբոնատային թթուներ: Միահիմն, երկհիմն հազեցած կարբոնաթթուների հոմոլոգիական շարքը, իզոմերները, անվանակարգը, ստացման եղանակները, ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները:		
Կենսաքիմիա	6	180
Կենսաքիմիայի խնդիրները: Կյանքը որպես մոլեկուլային պրոցես: Ինֆորմացիոն մոլեկուլները: Ժառանգական ինֆորմացիայի կոդավորումը, պահպանումը և պահպանումը կենսաբանական համակարգերում: Սպիտակուցի սինթեզը: Ամինաթթուները, պեպտիդները, սպիտակուցները: Հատկությունները բաժանման, հայտնաբերման և նմանեցման եղանակները: Պեպտիդների առաջնային կառուցվածքի պարզաբանում: Սպիտակուցի կազմավորման մակարդակները, պայմանավորող կապերը և գոյածությունները: Սպիտակուցի կառուցվածքը և ֆունկցիան: Ֆերմենտներ: Ֆերմենտային կատալիզ: Սուբստրատի խտության ազդեցությունը: Միքսելիս-Մենթենի տեսությունը: Կոֆակտոր և կոֆերմենտ հասկացությունը: Ֆերմենտների սուբստրատային սպեցիֆիկությունը, գործունեության կարգավորումը: Ֆերմենտների կիրառումը: Վիտամինները և միկրոտարրերը: Վիտամինները որպես սննդի անփոխարինելի օրգանական միկրոբաղադրամասեր: Վիտամինների դասակարգումը ըստ լուծելիությանը և ֆունկցիայի՝ կոֆերմենտային, հորմոնալ և հակաօքսիդանտային: Մակրո և միկրոտարրերի դերը նյութափոխանակության պրոցեսներում: Կենսաէներգետիկա: Թերմոդինամիկայի օրենքները և կենդանի համակարգերը: Քիմիական էներգիայի սինթեզը: Շնչառություն: Օքսիդացիոն ֆոսֆորիլացում: Ֆոսֆորիլացման մեխանիզմները: Ածխաջրատները, դրանց ֆունկցիաները, քայքայումը և սինթեզը: Գլյուկոզի ատրոբ և անատրոբ քայքայումը, նրա քայքայման լրացուցիչ ուղիները, դրանց նշանակությունը բջջի կենսագործունեությանը: Այլ մոնոսախարիդների մուտքը գլիկոլիտիկ շղթա: Գլյուկոզի և գլիկոգենի սինթեզը: Ածխաջրեր նյութափոխանակության կարգավորումը: Լիպիդները և նրանց նյութափոխանակությունը: Լիպիդների դերը կենսաբանական թաղանթների կազմավորմանը և ֆունկցիաներում: Գարպաթթուների նյութափոխանակությունը՝ նրանց կատաբոլիզմը և սինթեզը: Բևեռացված լիպիդների նյութափոխանակությունը: Ֆոսֆատիդների, գլիկոլիպիդների և ստերինների կենսասինթեզը: Ազոտային նյութափոխանակությունը: Ամոնիակի առաջացման և չեզոքացման ուղիները: Տրանս- և դեզամինացման ռեակցիաները: Առանձին ամինաթթուների քայքայումը և սինթեզը: Միզանյութի սինթեզը: Ամինաթթվային նյութափոխանակության ժառանգական խանգարումները: Պուրինային և պիրիմիդինային հիմքերի սինթեզը և քայքայումը: Նյութափոխանակային գործընթացների ինտերգրացումը, դրա կարգավորման նյարդահումորալ մեխանիզմները:		

Կենսագործունեության անվտանգություն	2	60
<p>«Մարդ-մեքենա-արտադրական միջավայր» համակարգը: Վտանգավոր ու վնասակար արտադրական գործոնները, դժբախտ դեպքերի առաջացման պատճառները: Կենսագործունեության անվտանգության իրավական հիմքերը: Աշխատանքի և հանգստի ռեժիմները: Անվտանգության հսկումը և վերահսկումը, հրահանգավորումները, բուժ-կանխարգելիչ միջոցառումները, անհատական պաշտպանական միջոցները, սանիտարա-հիգիենիկ միջոցառումները: Անասնաբուժական-սանիտարական անցակետերը և ախտահանիչ պատնեշները ֆերմերային տնտեսություններում: Գյուղատնտեսական կենդանիների խնամքը և պրոֆիլակտիկական անվտանգության տեսանկյունից: Ֆերմաներում գյուղատնտեսական տեխնիկայի շահագործման անվտանգությունը, անասնաշենքերի միկրոկլիմայի պարամետրերը, օդափոխությունը, ջեռուցումը, լուսավորությունը: Արտադրական աղմուկ և վիբրացիա: Ճառագայթումներ: Վնասակար ու թունավոր նյութերի պահման և օգտագործման անվտանգությունը: Ազդանշանային համակարգեր: Արտակարգ իրավիճակներում գյուղատնտեսական կենդանիների էվակուցիան և խնամքը, էլեկտրաանվտանգությունը: Ստատիկական էլեկտրականությունն անասնագոմբերում: Պաշտպանական անջատում, հողանցում, ամպրոպապաշտպանություն: Հրդեհային անվտանգությունը ֆերմաներում: Կրակմարիչ նյութեր, հրշեջ պաշտպանություն, հրշեջ ջրկատներ:</p>		
Քաղաքացիական պաշտպանություն և անվտանգությունը արտակարգ իրավիճակներում	2	60
<p>Քաղաքացիական պաշտպանության սկզբունքները: Քաղաքացիների իրավունքներ ու պարտականություններ: Արտակարգ իրավիճակներ, աղետի գոտի, տարհանում և պատսպարում, անհետաձգելի վթարավերականգնողական աշխատանքներ, վտանգի ազդեցության վերացում: Տարածքի սանիտարական մշակում: Անհատական պաշտպանություն, փրկարարական ուժեր: Վտանգավոր օբյեկտների անվթար գործունեության ու կայունության ապահովում: Տարածքների, օբյեկտների, մարդկանց և կենդանիների ճառագայթային-քիմիական-մանրէաբանական վարակվածության դիտարկման և հսկողության կազմակերպում: Միջուկային-քիմիական-կենսաբանական զենք: Աղետի գոտում կարանտինային և այլ սանիտարա-հակահամաճարակային միջոցառումների իրականացում: Գյուղատնտեսական մշակաբույսերի և կենդանիների սպանդի կազմակերպում: Մարդկանց կյանքի և առողջության ապահովման գերակայություն, ապաստարան, հակառադիացիոն թաքստոց, զազապաստարան, մարդկանց անհատական պաշտպանության միջոցներով ապահովման իրականացում: Բնակչության ազդարարում, պատսպարում, քողարկում, վտանգավոր տարածքների բացահայտում, բժշկական ապահովում, սննդամթերքի պաշարների ստեղծում: Դեզակտիվացիա, դերատիզացիա, դեզինֆեկցիա: Հատուկ-կարևորագույն նշանակության օբյեկտ, քաղաքացիական պաշտպանության կազմավորումներ, քաղաքացիական պաշտպանության նախապատրաստական միջոցառումներ:</p>		
Ուսանողի կողմից ընտրովի դասընթացներ		
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԹԱԲԼՈԿ		
<i>Բուհական քաղաղորիչ</i>		

Գյուղատնտեսական կենդանիների բուծում	3	90
<p>Գյուղատնտեսական կենդանիների ծագումը և ընտանեացման էվոլյուցիան: Հասկացություն ցեղի մասին: Ցեղատեղծման գործոնները: Ցեղերի կառուցվածքը, հատկանիշները, դասակարգումը և կատարելագործումը: Կենդանիների անհատական զարգացում (օնտոգենեզ): Կապը ֆիլոգենեզի հետ: Օնտոգենեզի փուլերը և դրսևորման հիմնական օրինաչափությունները (անհամաչափություն, պարբերականություն և ռիթմիկություն): Աճի ու զարգացման վրա ազդող գործոնները: Թերզարգացման էությունը և համակշռման հնարավորությունները: Ուսմունք համակազմվածքի մասին: Նրա և օրգանիզմի կենսագործունեության դրսևորումների կապը: Համակազմվածքի տիպերի դասակարգումը: Դրանց վրա ազդող գործոնները: Արտակազմվածքի և ներքնակազմվածքի գնահատման մեթոդները, դրանց գիտագործնական նշանակությունը: Գյուղատնտեսական կենդանիների կենսաբանական և տնտեսական հատկանիշները: Կենդանիների գնահատումը և բռնիտավորումը: Ընտրության տեսական հիմունքները, ձևերը և մեթոդները, դրա արդյունավետության վրա ազդող գործոնները: Ձուլզընտրություն, սկզբունքները, մեթոդները և փոխկապակցվածությունը ընտրության հետ: Ընտրության և զույգընտրության կազմակերպումը: Բուծման մեթոդները: Մաքրացել բուծում և տրամախաչում, դրանց նպատակը և խնդիրները: Ցեղի կառուցվածքի բարելավման և կատարելագործման ուղիները: Տրամախաչման եղանակները և դրանց նշանակությունը: Տոհմային աշխատանքների հիմունքները:</p>		
Գյուղատնտեսական կենդանիների անատոմիա	12	360
<p>Շարժողական համակարգի ապարատների (ոսկրային, հոդային, մկանային) ընդհանուր մորֆո-ֆունկցիոնալ բնութագիրը: Կմախքի ընդհանուր բնութագիրը: Կմախքի ստորաբաժանումները: Իրանի, գլխի, վերջավորությունների կմախքի անատոմիական կառուցվածքը: Ոսկրների անընդհատ և ընդհատվող միացումներ: Կմախքի ոսկրների միացումները ըստ հողերի: Մկանների դասակարգումը ըստ ծագման, գործունեության և տեղադրվածության: Իրանի, գլխի, վերջավորությունների մկաններ: Մաշկի և նրա ածանցյալների (մազեր, փափկաններ, ճանկեր, սմբակներ, մաշկային գեղձեր) անատոմիական կառուցվածքը: Մարսողական, շնչառական, միզային, արական և իգական սեռական ապարատների օրգանների անատոմիական կառուցվածքը: Արյան և ավշային շրջանառության ապարատների օրգանների անատոմիական կազմը: Ներքին սեկրեցիայի գեղձերի (վահանագեղձ, հարվահանաձև գեղձեր, ուրցագեղձ, մակերիկամներ, հիպոֆիզ, էպիֆիզ) կառուցվածքը: Կենտրոնական և ծայրամասային նյարդային բաժիններ: Ողնուղեղ, գլխուղեղ, ծայրամասային նյարդեր: վեգետատիվ նյարդային բաժին: Տեսողական, լսողական և հավասարակշռության օրգաններ: Ընտանի թռչունների մարմնակազմության առանձնահատկությունները:</p>		
Մասնավոր անասնաբուծություն	5	150
<p>Տավարի ծագումը, նշանակությունը, արտակազմվածքի, ներքնակազմվածքի, համակազմվածքի առանձնահատկությունները և գնահատումը, տարիքի որոշելը: Կովերի կաթնային մթերատվությունը, դրա վրա ազդող գործոնները և հաշվառումը: Տավարի մսային մթերատվությունը և դրա վրա ազդող գործոնները, մսային մթերատվության քանակական և որակական գնահատումը: Կաթի և մսի արտադրության տեխնոլոգիան, մատղաշի աճեցումը մսի համար:</p>		

<p>Տավարի վերարտադրությունը, նորոգման մատղաշի աճեցումը: Ձիերի արտակազմվածքային առանձնահատկությունները, տարիքի որոշելը, երանգները և նշանները, չափումները, ինդեքսները: Ձիերի բանող հատկությունները, մթերատվությունը աշխատանքի տարբեր կատեգորիաներում, ձիերի գլխաքանակի և արտադրողականության հաշվարկը: Ձիերի վերարտադրությունը և մատղաշի աճեցումը: Տավարի և ձիերի ցեղերի ուսումնասիրումը: Ոչխարաբուծության նշանակությունը, զարգացման հեռանկարները, ոչխարների կենսաբանական առանձնահատկությունները, բրդաթելերի տիպերը և հյուսվածաբանական կառուցվածքը: Ոչխարների բրդային մթերատվությունը, խուզի կազմակերպումը, գեղմի կառուցվածքը, բրդի դասակարգումը, բրդաթելերի ֆիզիկա-տեխնիկական հատկությունները: Ոչխարների մսային, կաթնային և մորթեղենային մթերատվությունը, ոչխարների համարակալումը, տարիքի որոշումը ստամների միջոցով, ոչխարների բոնիտավորումը: Ոչխարների հոտի վերարտադրությունը, գառների աճեցումը և ցեղերի ուսումնասիրումը: Խոզաբուծության նշանակությունը, զարգացման հեռանկարները, խոզերի կենսաբանական առանձնահատկությունները, արտակազմվածքը և նրա գնահատումը: Խոզերի մթերատվությունը և դրանց հաշվառման ձևերը, համարակալումը: Խոզերի հոտի վերարտադրությունը, հոտի կառուցվածքը և շարժը, խոճկորների աճեցումը: Խոզերի մսաճարպային մթերատվությունը, բտումը և մթերման ստանդարտները, խոզերի բոնիտավորումը: Թռչնամսի և ձվի արտադրության տեխնոլոգիան: Ծագարամսի և հումքի արտադրության տեխնոլոգիան:</p>		
<p>Հյուսվածաբանություն, բջջաբանություն, սաղմնաբանություն</p>	6	180
<p>Բջիջը որպես կենդանի օրգանիզմների կառուցվածքային միավոր: Բջջի կառուցվածքային բաղադրամասերը՝ բջջաթաղանթ, պլազմային մեմբրան, դրանց կառուցվածքն ու գործունեությունը : Ցիտոպլազմայի ֆիզիկոքիմիական առանձնահատկությունները, մանրադիտակային և գերմանրադիտակային կառուցվածքը: Կորիզային կառուցվածքների դերը բջիջների կենսագործունեության մեջ: Բջջային ցիկլ, ծերացում, մահ: Բջիջների միացման ձևերը: Սպերմատոզոիդ, սպերմատոզենեզ: Չվաբջիջ, օվոգենեզ: Չվաբջիջների դասակարգումը: Նշտարիկի, երկկենցաղների, ձկների, թռչունների, կաթնասունների սաղմի զարգացման օրինաչափությունները: Էպիթելային, շարակցական, մկանային, նյարդային հյուսվածքների բնութագիրը, զարգացումը, դասակարգումը և կառուցվածքը: Պարենխիմատոզ, շերտավոր օրգանների հյուսվածաբանական կառուցվածքի սկզբունքը: Գլխուղեղի կեղևի, ուղեղիկի, ողնուղեղի, միջողնային և վեգետատիվ նյարդային հանգույցների հյուսվածաբանական կառուցվածքը: Ռեֆլեկտոր աղեղ: Ձգայարաններ: Աչքի խնձորիկի հյուսվածաբանական կառուցվածքը: Էնդոկրին համակարգի կենտրոնական և ծայրամասային օրգանների հյուսվածաբանական կառուցվածքը: Սիրտ-անոթային համակարգի օրգանների հյուսվածաբանական կառուցվածքի սկզբունքը: Մաշկի և նրա ածանցյալների հյուսվածաբանական կառուցվածքը: Խողովակակազմ օրգանների (մարսողության, շնչառության, միզասեռական) հյուսվածաբանական կառուցվածքի սկզբունքը:</p>		
<p>Անասնաբուժական մանէակենսաբանություն և իմունաբանություն</p>	7	210
<p>Անասնաբուժական մանրէակենսաբանության խնդիրները, միկրոօրգանիզմների դասակարգումը և անվանակարգումը, միկրոօրգանիզմների</p>		

<p>ձևը, կառուցվածքը, ֆիզիոլոգիան, գենետիկան՝ ժառանգականությունը և փոփոխականությունը, արտաքին միջավայրի գործոնների ազդեցությունը միկրոօրգանիզմների կենսագործունեության վրա, միկրոօրգանիզմների տարածվածությունը բնության մեջ և դերը նյութերի շրջանառությունում: Ուսմունք ինֆեկցիայի մասին, իմունաբանություն: Բակտերիալ ինֆեկցիաների (վարակների) հարուցիչները՝ գրամ դրական գնդաձև բակտերիաներ, սպոր չառաջացնող գրամ դրական ցուպիկաձև բակտերիաներ, սպոր առաջացնող գրամ դրական ցուպիկաձև բակտերիաներ, ախտածին անաէրոբներ, գրամ բացասական սպոր չառաջացնող ցուպիկաձև բակտերիաներ, ախտածին պսևդոմոնադներ և միկոպլազմներ, պտուտակաձև բակտերիաներ, ախտածին ռիկետսիաներ և խլամիդիաներ, միկրոսկոպիկ սնկեր և նրանց կողմից առաջացվող հիվանդություններ:</p>		
<p>Գյուղատնտեսական կենդանիների ֆիզիոլոգիա և էթոլոգիա</p>	9	270
<p>Դրդունակ հյուսվածքների ֆիզիոլոգիա: Մկանների, նյարդերի և սինապսների ֆիզիոլոգիա: Նյարդային համակարգի ֆիզիոլոգիա: Ներզատիչ գեղձեր (հիպոթալամուս, հիպոֆիզ, վահանագեղձ, հարվահանագեղձ, ենթաստամոքսային գեղձ, մակերիկամներ, սեռական գեղձեր) և հորմոններ: Արյան համակարգի ֆիզիոլոգիա: Արյան և ավշի շրջանառություն: Սարսողության և շնչառության ֆիզիոլոգիա: Էներգիա և նյութափոխանակություն: Արտազատիչ օրգանների ֆիզիոլոգիա: Կենտրոնական նյարդային համակարգի ֆիզիոլոգիա: Պայմանական և ոչ պայմանական ռեֆլեքսների առաջացումը: Զգայական օրգանների (տեսողության, լսողության, հոտառության, համի, շոշափելիքի, մկանային զգացողության) ֆիզիոլոգիա: Բարձրագույն նյարդային գործունեություն: Բարձրագույն նյարդային համակարգի տիպերը: Կենդանիների էթոլոգիա. վարքի ձևերը և սիստեմները, բնածին և ձեռքբերովի վարք: Համակեցության էթոլոգիական կառուցվածքը:</p>		
<p>Անասնաբուժական գենետիկա</p>	3	90
<p>Գենետիկա առարկան, բնորոշումը, նպատակը և խնդրիները, զարգացման համառոտ պատմությունը: Ժառանգականության բջջաբանական և մոլեկուլային հիմունքները: Բջջի որպես գենետիկական համակարգ և նրա կառուցվածքային տարրերի դերը բջջի կենսական ցիկլում, կարիոտիպը որպես տեսական առանձնահատկություն: Փոփոխականության տեսակները և նրա ուսումնասիրության մեթոդները: Կենսաչափություն և վարիացիոն շարքի հիմնական պարամետրերը: Հատկանիշների ժառանգման օրինաչափությունները սեռական և անսեռ բազմացման ժամանակ: Մենդելի 1-ին, 2-րդ և 3-րդ օրենքները, ալելային և ոչ ալելային փոխազդեցության ձևերը: Ժառանգականության քրոմոսոմային տեսությունը: Միկրոօրգանիզմների և վիրուսների գենետիկան: Տրանսֆորմացիա, տրանսդուկցիա, կոնյուգացիա, տրանսդուկցիա և սեքսուկցիա: Մուտացիոն փոփոխականություն, գենետիկական սինդրոմներ: Իմունագենետիկական և գենետիկական բազմաձևություն: Արյան խմբերը, մոնոսպեցեֆիկ շիճուկների ստացումը և կիրառումը: Իմունաբանական անհամատեղելիություն: Իմունիտետի գենետիկական հիմունքները, իմուն պատասխանի գենետիկական վերահսկողությունը, հիստոհամատեղելիության համակարգը և նրա կապը որոշ հիվանդությունների հետ: Կենդանիների գենետիկական անոմալիաները և միջավայրային հիվանդությունների նկատմամբ ունեցած գենետիկական</p>		

<p>դիմադրողականությունը: Գեներտիկական անոմալիաների և հիվանդությունների նկատմամբ ունեցած կենդանիների ժառանգական դիմադրողականությունը բարձրացնելու մեթոդները:</p>		
<p>Գյուղատնտեսական կենդանիների կերակրում</p>	<p>6</p>	<p>180</p>
<p>Կերերի քիմիական կազմը և սննդարարությունը, սննդարար նյութերի մարսելիությունը, ազոտի և ածխածնի հաշվեկշիռը, նյութափոխանակություն և էներգափոխանակություն: Կերերի պրոտեինային, ճարպային, ածխաջրային, վիտամինային, հանքային սննդարարությունը և կերերի ու կերաբաժինների ընդհանուր սննդարարության գնահատման մեթոդները: Կերերի դասակարգման մոտեցումները, արտադրության, պատրաստման, պաշարման, պահպանման և օգտագործման տեխնոլոգիական պահանջները: Կերատեսակների բնութագրումը ըստ սննդարարության, լիարժեքության, ուտելիության և կերային ու կերակրման առանձնահատկությունների: Կերերի նախնական վերամշակման, սննդարարության և ուտելիության բարձրացման լուծումները: Տավարի, ոչխարի, խոզերի, թռչունների, ձիերի և գյուղատնտեսական մյուս կենդանիների տարբեր սեռահասակային խմբերի լիարժեք կերակրման տեխնոլոգիական լուծումները, կերաբաժինների կազմման, կերախառնուրդների և համակցված կերերի պատրաստման պահանջները: Կերի բազայի, կերապահովվածության, կերօգտագործման և հատուցման մեկնաբանությունները:</p>		
<p>Անասնաբուժական վիրուսաբանություն</p>	<p>5</p>	<p>150</p>
<p>Վիրուսների ձևը, կառուցվածքը, քիմիական կազմը, դասակարգումը, վերարտադրումը: Ֆիզիկական և քիմիական գործոնների ազդեցությունը վիրուսների վրա: Վիրուսների էկոլոգիան, գեներտիկան՝ ժառանգականությունը և փոփոխականությունը, վիրուսային հիվանդությունների ախտածնությունը բջջի և օրգանիզմի մակարդակով, հակավիրուսային իմունիտետի առանձնահատկությունները: Վիրուսային հիվանդությունների ախտորոշումը, քիմիոթերապիան, յուրահատուկ պրոֆիլակտիկական և բուժումը: Վիրուսային հիվանդությունների ախտորոշման սկզբունքները: Վիրուսաբանությունում կիրառվող շճաբանական ռեակցիաները: Վիրուսների տիտրումը: Վիրուսների հետ աշխատելու կարգը և անվտանգության կանոնները, ախտաբանական նյութի ընտրությունը և պատրաստումը: Կենսաբանական զգայուն համակարգերի օգտագործումը վիրուսաբանությունում: Մանրադիտակային հետազոտման եղանակները: Մի քանի տեսակի ընդհանուր վիրուսային հիվանդությունների հարուցիչները: Խոշոր և մանր եղջերավոր անասունների, խոզերի, ձիերի, մսակերների, ճագարների, թռչունների վիրուսային հիվանդությունների հարուցիչները: Դաբաղի, կատաղության, խոշոր եղջերավոր անասունների պարագրիպ 3-ի, թռչունների գրիպի, նյուկասլ հիվանդության, ծաղկի լաբորատոր ախտորոշումը:</p>		
<p>Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա</p>	<p>7</p>	<p>210</p>
<p>Ուսմունք հիվանդության մասին: Հիվանդության տեսակները և զարգացման փուլերը: Ախտածնություն: Պատճառագիտություն: Հիվանդություն առաջացնող արտաքին և ներքին գործոնները: Օրգանիզմի ռեակտիվականություն: Ալերգիա և տեսակները: Իմունիտետ: Չարորկ և բարորակ ուռուցքներ: Ախտաբանական պրոցեսները հյուսվածքներում (ատրոֆիա, հիպերտրոֆիա, հիպոտրոֆիա): Արյան շրջանառության տեղային խանգարումներ: Ջերմակարգավորման ախտաբանական ֆիզիոլոգիա: Բորբոքում,</p>		

<p>արտաքին նշանները, փուլերը և նշանակությունը: Նյութափոխանակության ախտաբանական ֆիզիոլոգիա: Արյան ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, արյան շրջանառության ախտաբանական ֆիզիոլոգիա: Սիրտ անոթային համակարգի ախտաբանական ֆիզիոլոգիա: Սրտի հիվանդություններ: Սրտի արատներ: Շնչառության ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, շնչառության ախտաբանական ձևերը: Մարսողության ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, մարսողության խանգարումը բերանի խոռոչում, ստամոքսում, աղիներում: Լյարդի ախտաբանական ֆիզիոլոգիա: Դեղնախտի տեսակները: Երիկամների ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, նեֆրիդ, և նեֆրոզ: Ներզատիչ գեղձերի ախտաբանական ֆիզիոլոգիա: Նյարդային համակարգի ախտաբանական ֆիզիոլոգիա:</p>		
<p>Կենսատեխնոլոգիա</p>	2	60
<p>Կենսատեխնոլոգիայի առարկան. բնորոշումը, նպատակը, խնդիրները: Կենսատեխնոլոգիայի զարգացման համառոտ պատմությունը: Կենսատեխնոլոգիայի բնագավառները, նվաճումները և մեթոդները. անասնաբուժություն, անասնաբուժության բժշկագիտություն, առողջապահություն, բուսաբուժություն, էկոլոգիա և այլն: Գենային ինժեներիան որպես գենետիկական ինժեներիայի բաղկացուցիչ մաս, գեների սինթեզումը, գենի անջատումը դոնորի ԴՆԹ-ից, ԴՆԹ-ի հիբրիդային մոլեկուլի ստացումը և ներածումը ռեցիպիենտի օրգանիզմ: Գենային ինժեներիայի գործնական կիրառումը: Միկրոօրգանիզմների հետ կատարվող գենային ինժեներիայի առանձնահատկությունները, վիրուսային գեների փոխատեղությունը և տեղադրումը այլ օրգանիզմների մեջ: Սոմատիկ հիբրիդացում: Հիբրիդոմներ: Սաղմերի փոխպատվաստումը և կլոնավորումը: Սաղմերի փոխպատվաստման գիտագործնական նշանակությունը, դոնորների և ռեցիպիենտների ընտրությունը: Սաղմերի գնահատումը և պահպանումը, սաղմերի գնահատման մեթոդները, գենոֆոնդային բանկերի ստեղծումը: Միագիգոտանի երկվորյակների ստացումը վաղ սաղմերի կլոնավորման միջոցով: Մոնոգիգոտ երկվորյակների ստացման գիտագործնական նշանակությունը:</p>		
<p>Զոոհիգիենա, սանիտարիայի հիմունքներով</p>	6	180
<p>Զոոհիգիենայի խնդիրները և ուսումնասիրման մեթոդները: Օդային միջավայրի զոոհիգիենիկ նշանակությունը: Հիգիենիկ պահանջները հողի նկատմամբ և նրա սանիտարական պահպանությունը: Ջրի, ջրամատակարարման և կենդանիներին ջրելու սանիտարա-հիգիենիկ պահանջները: Կերերի սանիտարական որակի նկատմամբ ներկայացվող հիգիենիկ պահանջները: Անասնապահական շենքերի նկատմամբ ներկայացվող սանիտարա-հիգիենիկ պահանջները: Անասնաշենքերում և հարակից տարածքներում կազմակերպվող դեռատիզացիոն, դեզինսեկցիոն, դեզինֆեկցիոն և դեզոդորացիոն աշխատանքները: Կենդանիների արոտային պահվածքի հետ կապված սանիտարա-հիգիենիկ աշխատանքները: Կենդանիների ողջ մարմնի հիգիենան: Կենդանիների բազմացման հիգիենան: Կենդանիների տեղափոխման ժամանակ իրականացվող սանիտարական և հիգիենիկ պահանջները: Տավարի հիգիենա: Խոզերի հիգիենա: Ոչխարների հիգիենա: Ձիերի հիգիենա: Ճագարների և մուշտակատու գազանների հիգիենա: Գյուղատնտեսական թռչունների հիգիենա: Աշխատանքի և աշխատողների անձնական հիգիենան անասնապահության մեջ: Արդյունաբերական հիմունքներով վարվող անասնապահության անասնաբուժական սանիտարական և զոոհիգիենիկ հիմնախնդիրները:</p>		
<p>Կլինիկական ախտորոշաբանություն և ռենտգենաբանություն</p>	6	180

<p>Սիմպտոմներ (սինդրոմ) և նրանց դասակարգումը: Կանխագուշակում, ախտորոշում և նրա զարգացումը: Ընդհանուր և հատուկ հետազոտության եղանակները: Տեսանելի լորձաթաղանթների և մակերեսային ավշային հանգույցների հետազոտություն: Ջերմաչափում և նրա նշանակությունը: Շնչական համակարգի դերը և հետազոտումը: Շնչական աղմուկների առաջացումը, տեսակները և խանգարումները: Թոքերի բախում և լսում: Յետազոտման հատուկ մեթոդներ: Մարսողական համակարգի օրգանների տեղագրությունը և հետազոտման եղանակները: Ախորժակ և նրա խանգարումները: Փսխում և նրա նշանակությունը: Ստամոքսի պարունակության ֆիզիկաքիմիական ու մանրադիտակային հետազոտում: Կղկղանքի հետազոտում: Սրտի հրոց, տոները, նրանց տեսակները և հետազոտության եղանակները: Սրտի աղմուկների դասակարգումը: Սրտի արատներ: Յետազոտման հատուկ եղանակները: Սիզագոյացում, միզագատություն և նրա խանգարումները: Մեզի լաբորատոր հետազոտում (ֆիզիկական, քիմիական) և նստվածքի մանրադիտակային հետազոտություն: Գանգի և ողնաշարի հետազոտությունը: Ջգայարանների հետազոտությունը: Ջգացողական ոլորտի հետազոտություն: Շարժողական ոլորտի հետազոտություն: Շարժման կորդիկացիայի խանգարումները: Արյան համակարգի հետազոտման նշանակությունը: Արյան ստացման եղանակները: Արյան ֆիզիկաքիմիական հետազոտություն: Յեմոգլոբինի և գունային ցուցանիշի, բիլիռուբինի, ացետոնային մարմնիկների, կարոտինի որոշելը: Ձևաբանական հետազոտություն (երիթրոցիտ, լեյկոցիտ, թրոմբոցիտ): Տարբեր կենդանիների էրիթրոցիտների և լեյկոցիտների ձևաբանական առանձնահատկությունները, նրանց ախտաբանական փոփոխությունները: Լեյկոֆորմուլա և նրա փոփոխությունները: Արյան կենսաքիմիական հետազոտության նշանակությունը: Ոսկրածուծի և նրանից ստացված նմուշի հետազոտությունը: Նյութափոխանակության խանգարումների ախտորոշումը: Սպիտակուցների, ածխաջրատների, ճարպերի, մակրո և միկրոտարրերի, վիտամինների նյութափոխանակության խանգարումների ախտորոշումը: Ռենտգենագիտության հիմունքները: Ռենտգենյան ճառագայթների առանձնահատկությունները, ռենտգեն սարքավորումներ: Մատղաշի հասակային առանձնահատկությունները: Յասակային հիվանդությունների հիմնական համախտանիշները (սինդրոմները): Բիոգեոցենոտիկայի ախտորոշում: Բիոգեոցենոտիկայի ախտորոշման նշանակությունը կենդանիների զանգվածային հիվանդությունների ժամանակ (հողի, ջրի, մթնոլորտի, բուսականության և այլն): Կենդանիների պոպուլյացիաներ (նախիրներ, հոտեր), բիոգեոցենոզների էկոլոգիական նշանակությունը, նրանց զանգվածային հիվանդությունների (էնզոտիաների) ախտորոշման համար:</p>		
<p>Անասնաբուժական և կլինիկական դեղաբանություն</p>	<p>9</p>	<p>270</p>
<p>Ընդհանուր դեղաբանություն: Ընդհանուր ռեցեպտուրա: Մասնավոր դեղաբանություն: Կ.Ն.Յ.-ն ընկճող դեղեր: Կենտրոնական նյարդային համակարգը գրգռող դեղեր: Առավելապես աֆերենտ (զգացող) նյարդավերջույթների վրա ազդող դեղեր: Ջգացող նյարդավերջույթները ընկճող դեղեր: Ջգացող նյարդավերջույթները գրգռող դեղեր: Առավելապես կենտրոնախույս (էֆերենտ) նյարդավերջույթների հատվածում ազդող դեղեր: Խոլիներգիկ (խոլինոմիմետիկ և խոլինոլիտիկ), ադրեներգիկ (ադրենոմիմետիկ և ադրենոլիտիկ) ազդեցությամբ դեղեր: Գանգլիոլիտիկներ:</p>		

<p>Միռեւլաքսանտներ: Հակադեպրեսանտներ և հակահիստամինային պատրաստուկներ: Առանձին օրգան համակարգերի վրա ազդող դեղեր: Սիրտ- անոթային համակարգի և արյան շրջանառության վրա ազդող դեղեր: Հյուսվածքային նյութափոխանակության վրա ազդող դեղեր: Արսենի, յոդի, ֆոսֆորի պատրաստուկներ: Ալկալիական և հողալկալիական մետաղների աղեր: Հորմոններ, ֆերմենտներ, վիտամիններ, իմունոխթանիչներ: Հակամանրէային և հակապարազիտային դեղեր: Ֆորմալդեհիդի խումբ: Թթվածնատու նյութեր: Թթուներ և հիմքեր: Ֆենոլներ, կրեզոլներ: Քիմիոթերապևտիկ դեղեր: Ներկանյութերի խումբ: Սուլֆանիլամիդային պատրաստուկներ: Հակաբիոտիկներ: Հակապարազիտային, հակաճիճվային, ինսեկտիցիդ դեղեր: Ջրոցիդներ: Ընդհանուր կլինիկական դեղաբանություն: Մասնավոր կլինիկական դեղաբանություն: Ներքին ոչ վարակիչ հիվանդությունների բուժման ֆարմակոթերապիան և ֆարմակոկոռեկցիան: Վարակիչ մակարուծային հիվանդությունների բուժման ֆարմակոթերապիան և ֆարմակոկոռեկցիան: Ծննդագիտական հիվանդությունների բուժման ֆարմակոթերապիան և ֆարմակոկոռեկցիան: Դեղորայքային և այլ բնույթի նյութերով թունավորումների ֆարմակոթերապիան և ֆարմակոկոռեկցիան: Վիրաբուժական հիվանդությունների ֆարմակոթերապիան և ֆարմակոկոռեկցիան:</p>		
<p>Անասնաբուժական ռադիոկենսաբանություն</p>	3	90
<p>Անասնաբուժական ռադիոկենսաբանության խնդիրները, նպատակները: Ռադիացիոն անվտանգության հիմունքները և ռադիոակտիվ նյութերի հետ աշխատանքների կազմակերպումը: Անասնաբուժական ռադիոկենսաբանության ֆիզիկական հիմունքները, ռադիոակտիվականության երևույթը, բնական և արհեստական ռադիոակտիվականություն, ռադիոակտիվ տրոհման օրենքը, ռադիոակտիվ ընտանիքներ: Ալֆա, բետտա, գամմա, ճառագայթների փոխազդեցությունը նյութի հետ: Իոնացնող ճառագայթների դոզաչափում և ճառագայթաչափում: Իոնացնող ճառագայթման կենսաբանական ազդեցությունը, ռադիոռեզիստենտականություն: Իոնացնող ճառագայթների թունաբանություն, դասակարգումը ըստ ռադիոթունաբանության, ռադիոնուկլիդների բաշխումը օրգանիզմում, կուտակումը օրգաններում և հյուսվածքներում: Ճառագայթային ախտահարումներ, ճառագայթային հիվանդության սուր և քրոնիկ տեսակները, պաթոգենեզը, կլինիկական նշանները, ախտաանատոմիական փոփոխությունները, ախտորոշումը, բուժումը և կանխարգելումը: Ճառագայթային այրվածքներ, պատճառները պաթոգենեզը, կլինիկական նշանները և ելքը: Ռադիացիոն մուտագենեզ: ռադիոէկոլոգիայի խնդիրները, ռադիոնուկլիդների տեղաշարժը սննդային կենսաբանական շղթայով: Ռադիոնուկլիդների անցումը գյուղատնտեսական մթերք: Ռադիացիոն ախտոտվածության պայմաններում գյուղատնտեսության կազմակերպումը: Ռադիացիոն էքսպերտիզա և ռադիոլոգիական մոնիթորինգ: Ռադիոակտիվ իզոտոպների և ռադիոնուկլիդ մեթոդների օգտագործումը կենսատեխնոլոգիայում, գյուղատնտեսությունում և անասնաբուժությունում, ռադիացիոն տեխնոլոգիաների օգտագործումը հիվանդությունների բուժման, ախտորոշման համար:</p>		
<p>Գյուղատնտեսական էկոնոմիկա</p>	2	60
<p>Աշխատանքի կազմակերպում առարկան, մեթոդը և խնդիրները: Աշխատանքի կազմակերպման սկզբունքները և հիմնական ուղղությունները: Աշխատանքի պայմանները: Աշխատանքի</p>		

<p>հոգեֆիզիոլոգիական, սանիտարահիգիենիկ և գեղագիտական պայմանները: Աշխատանքի և հանգստի ռացիոնալ ռեժիմները: Մարդու աշխատունակությունը և նրա դինամիկական աշխատանքային օրվա, շաբաթվա, ամսվա և տարվա ընթացքում: Աշխատատեղերի կազմակերպումը, ատեստացիան և ռացիոնալացումը: Աշխատանքային գործընթացների ռացիոնալ կազմակերպման սկզբունքները: Հիմնական աշխատանքային գործընթացների կազմակերպումը անասնաբուծությունում: Աշխատանքի նորմավորման հիմնական հարցերը գյուղատնտեսությունում: Հիմնական նորմագոյացնող գործոնները անասնաբուծությունում: Անասունների սպասարկման նորմաների հաշվարկման մեթոդիկան: Աշխատանքի վարձատրության կազմակերպումը: Տարիֆային համակարգը, նշանակությունը և տարրերը: Տարբեր կազմակերպարավական ձևերի ձեռնարկություններում նյութական խրախուսումը: Տնտեսագիտական սոցիոլոգիան որպես գիտություն: Աշխատաշուկայի ձևավորումը և զարգացումը սոցիոլոգիայում: Մարդը տնտեսական կազմակերպությունում և աշխատանքային հարաբերություններում: Սոցիալ-տնտեսական շերտավորումը և դրա բնութագրումը: Գործարարության հիմնախնդիրները տնտեսագիտական սոցիոլոգիայում: Սոցիալ-տնտեսական կոնֆլիկտներ: Մարդը տնտեսական գաղափարախոսության համակարգում: Փող, ֆինանսներ, բորսա, հարկեր, դրանց սոցիալ-հոգեբանական տեանկյունները:</p>		
<p>Ձեռնարկատիրական գործունեության կազմակերպում</p>	2	60
<p>Ձեռնարկատիրական գործունեության իրավական կարգավորումը: Մասնավոր անասնաբուծական գործունեություն: Անասնաբուծական ընկերություն: Անասնաբուծական կոոպերատիվ և մանր ձեռնարկություն: Պետական անասնաբուծական հիմնարկությունների կողմից իրականացվող վճարովի անասնաբուծական ծառայություն: Անասնաբուծական գործունեության արտոնագրումը: Ձեռնարկատիրական անասնաբուծական գործունեության ռիսկը: Գնագոյացումը ձեռնարկատիրական ոլորտում: Ֆինանսավորումը անասնաբուծական ձեռնարկությունում: Անասնաբույժ ձեռներեցի բիզնես պլանը: Անասնաբուծական ձեռներեցության հարկադրումը: Մարքետինգ անասնաբուծական ձեռնարկատիրությունում: Անասնաբուծական մենեջմենտ: Պետական կարգավորումը և հոկոլությունը ձեռնարկատիրական գործունեության ոլորտում: Անասնաբուծական գործավարություն: Անասնաբույժ ձեռներեցի էթիկան: Կոմերցիոն անասնաբուծական հիմնարկությունների բիզնես ծրագրի կազմման նորմատիվային նյութերը:</p>		
<p>Բիոէթիկա</p>	2	60
<p>Բիոէթիկա առարկայի նշանակությունը: էթիկական սկզբունքները և մեթոդները, էթիկական սահմանները: Էթիկան և գիտությունը, կենդանիները, շրջակա միջավայրը, կենսատեխնոլոգիան: Էթիկան և փորձերը կենդանիների վրա:</p>		
<p>Ախտաբանական անատոմիա</p>	6	180
<p>Ներածություն, ուսումնասիրության օբյեկտը և մեթոդները: Վնասման ձևաբանությունը: Դիստրոֆիաների ընդհանուր բնութագրությունը, առաջացման պատճառները, ախտածնությունը, մակրո-միկրո պաթոլոգիան, պարենքիմատոզ, անոթահեմքային և խառը դիսպրոտեինոզներ: Պարենքիմատոզ ճարպային դիստրոֆիա, պարենքիմատոզ ածխաջրային դիստրոֆիա, գլիկոզենի</p>		

<p>փոխանակության խանգարումները: Անոթահենքային դիստրոֆիաների բնութագիրը, անոթահենքային սպիտակուցային դիստրոֆիաներ, մուկոիդ ուռչեցում, ֆիբրինոիդ ուռչեցում, հիալինոզ, ամիլոիդոզ: Չեզոք ճարպերի փոխանակության խանգարումներ, խոլեսթերինի և նրա եթերների փոխանակության խանգարումները: Անոթահենքային ածխաջրային դիստրոֆիաներ: Խառը դիսպրոտեինոզների, քրոմոպրոտեիդների փոխանակության խանգարումներ, էնդոգեն և էկզոգեն գունակների փոխանակության խանգարումներ: Նուկլեոպրոտեիդների և գլիկոպրոտեիդների փոխանակության խանգարումներ: Հանքային փոխանակության խանգարումներ: Ապոպտոզ, նեկրոզ, մահ, հետմահյա նշաններ: Արյան և ավշային շրջանառության խանգարումներ: Բորբոքումների ընդհանուր բնութագրությունը, դրանց առաջացման պատճառները, ախտածնությունը, մակրո-միկրո պաթոլոգիան: Ինունապաթոլոգիական պրոցեսներ: Փոխհատուցման-հարմարողական պրոցեսներ: Ուռուցքներ. լեյկոզներ: Գ/կ շնչառության, ստամոքս-աղիքային, միզասեռական ուղիների ոչ վարակիչ հիվանդությունների պաթոմորֆոլոգիան: Գ/կ վիրուսային հիվանդությունների պաթոմորֆոլոգիան: Գ/կ միկրոբային հիվանդությունների պաթոմորֆոլոգիան: Գ/կ ինվազիոն և սնկային հիվանդությունների պաթոմորֆոլոգիան:</p>		
<p>Կլինիկական կենսաքիմիա</p>	<p>3</p>	<p>90</p>
<p>Ամինաթթուները, պեպտիդները, սպիտակուցները: Հատկությունները բաժանման, հայտնաբերման և նմանեցման եղանակները: Պեպտիդների առաջնային կառուցվածքի պարզաբանում: Սպիտակուցի կազմավորման մակարդակները, պայմանավորող կապերը և գոյածությունները: Սպիտակուցի կառուցվածքը և ֆունկցիան: Ֆերմենտները: Ֆերմենտային կատալիզ: Սուբստրատի խտության ազդեցությունը: Միքսելիս- Մենթենի տեսությունը: Կոֆակտոր և կոֆերմենտ հասկացությունը: Ֆերմենտների սուբստրատային սպեցիֆիկությունը, գործունեության կարգավորումը: Ֆերմենտների կիրառումը: Վիտամինները և միկրոտարրերը: Վիտամինները որպես սննդի անփոխարինելի օրգանական միկրոբաղադրամասեր: Վիտամինների դասակարգումը ըստ լուծելիությանը և ֆունկցիայի՝ կոֆերմենտային, հորմոնալ և հակաօքսիդանտային: Մակրո և միկրոտարրերի դերը նյութափոխանակության պրոցեսներում: Կենսաէներգետիկա: Թերմոդինամիկայի օրենքները և կենդանի համակարգերը: Քիմիական էներգիայի սինթեզը: Շնչառություն: Օքսիդացիոն ֆոսֆորիլացում: Ֆոսֆորիլացման մեխանիզմները: Ածխաջրատները, դրանց ֆունկցիաները, քայքայումը և սինթեզը: Գլյուկոզի աերոբ և անաերոբ քայքայումը, նրա քայքայման լրացուցիչ ուղիները, դրանց նշանակությունը բջջի կենսագործունեությանը: Այլ մոնոսախարիդների մուտքը գլիկոլիտիկ շղթա: Գլյուկոզի և գլիկոզենի սինթեզը: Ածխաջրերի նյութափոխանակության կարգավորումը: Լիպիդները և նրանց նյութափոխանակությունը: Լիպիդների դերը կենսաբանական թաղանթների կազմավորմանը և ֆունկցիաներում: Ճարպաթթուների նյութափոխանակությունը՝ նրանց կատաբոլիզմը և սինթեզը: Բևեռացված լիպիդների նյութափոխանակությունը: Ֆոսֆատիդների, գլիկոլիպիդների և ստերինների կենսասինթեզը: Ազոտային նյութափոխանակությունը: Ամոնիակի առաջացման և չեզոքացման ուղիները: Տրանս- և դեզամինացման ռեակցիաները: Առանձին ամինաթթուների քայքայումը և սինթեզը: Միզանյութի սինթեզը:</p>		

<p>Ամինաթթվային նյութափոխանակության ժառանգական խանգարումները: Պուրինային և պիրիմիդինային հիմքերի սինթեզը և քայքայումը: Նյութափոխանակային գործընթացների ինտերգրացումը, դրա կարգավորման նյարդահումորալ մեխանիզմները: Մսի հյուսվածքների (մկանային, շարակցական, ճարպային, ոսկրային և կրճիկայային) կենսաքիմիական կազմը: Մսի հասունացման ժամանակ ընթացող ավտոլիտիկ կենսաքիմիական փոխարկումները՝ պիգմենտների, ածխաջրերի, լիպիդների փոփոխությունները: Մսի սառեցման, աղադրման ջերմային մշակման համի և բուրմունքի ձևավորման ժամանակ տեղի ունեցող կենսաքիմիական փոխարկումները: Արյան կենսաքիմիական կազմը, շնչառական ֆունկցիան, մակարոնան քիմիական սխեման: Կաթի կենսաքիմիական բաղադրությունը, մթերային արժեքը պայմանավորվող ցուցանիշները: Կաթնամթերքների հասունացման, համային և արոմատիկ միացությունների առաջացման կենսաքիմիական սխեմաները: Լիպոլիտիկ, օքսիդացնող և կենսաքիմիական բնույթ կրող արատներ:</p>		
<p>Չերձում և դատաանասնաբուժական փորձաքննություն</p>	<p>6</p>	<p>164</p>
<p>Դատաանասնաբուժական փորձաքննության առարկան ու բովանդակությունը: Ընդհանուր դրույթներ: կլինիկական և կենսաբանական մահ: Դիակային երևույթներ: Դատաանասնաբուժական հերձման նպատակները, խնդիրները և մեթոդներ, հերձման վայրը, գործիքները, ախտահանության նյութերը, անվտանգության կանոնները, խոշոր և մանր եղջերավորների, ձիերի, խոզերի, շների և թռչունների հերձման առանձնահատկությունները: Փորձագետի իրավունքներն ու պարտականությունները: Փորձաքննության հիմնական տեսակները և դրանց կատարման կարգը, թանատալոգիա, դատաանասնաբուժական թունաբանություն: Ասֆիքսիաներից առաջացած մահվան փորձաքննություն, ջրահեղձման լաբարատոր ուսումնասիրության եղանակները, արյան հետքի, մազի, դատակենսաբանական փորձաքննություն: Դիակների և առանձին օրգանների արտաշիրիմում, հանկարծամահություն: Առք ու վաճառքի դեպքում անասնաբուժական աշխատողների դատական պատասխանատվությունը: Բարձր և ցածր ջերմաստիճանի ներգործությունից առաջացած վնասվածքների փորձաքննություն: Գյուղ. կենդանիների փորձաքննություն ծննդօգնության, պերինատալ պաթոլոգիայի և գինեկոլոգիական հիվանդությունների դեպքում: Ախտաբանական նյութի հետազոտումը և դիակների ոչնչացման կարգը: Դատական և դիագնոստիկ ակտերի եզրակացությունների ձևակերպման կարգը:</p>		
<p>Ուսանողի կողմից ընտրովի դասընթացներ</p>		
<p>ՄԱՍՆԱԳԻՏԱՑՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԹԱԲԼՈԿ</p>		
<p><i>Բուհական բաղադրիչ</i></p>		
<p>Օպերատիվ վիրաբուժություն</p>	<p>6</p>	<p>180</p>
<p>Ընդհանուր տեղեկություններ վիրահատումների մասին: Կենդանու նախապատրաստումը վիրահատության, ֆիքսումը և անզգայացումը: Ինֆեկցիայի կանխարգելումը վիրահատումների ժամանակ: Ցավազրկումներ (ընդհանուր և տեղային): Վիրահատման բաղկացուցիչ տարրերը՝ հյուսվածքների հատում և միացում: Արյունահոսություն և դադարեցման եղանակները, արյան փոխներարկում: Ուսմունք վիրակապերի մասին: Գլխի դիմային և ուղեղային բաժինների վիրահատություններ: Ծոծրակի և պարանոցի</p>		

<p>հատվածների վիրահատություններ. լծային երակի, կերակրափողի, շնչափողի վիրահատություններ: Մնդավի հատվածի վիրահատություններ: Կրծքի հատվածի վիրահատություններ՝ թոքամզի, սրտապարկի ծակումներ, կողի բացահատում: Որովայնի պատի և խոռոչի օրգանների վիրահատություններ: Կենդանիների սեռական գեղձերի ֆունկցիայի դադարեցում: Աճուկափոշտային ճողվածքների, սերմնածորանների, մականորձու վիրահատումներ: Առնանդամի և թլիփի, միզապարկի, կաթնագեղձի և արգանդի անզգայացումներ և վիրահատումներ: Կրծքային և կոնքային վերջույթների վիրահատություններ: Յոզերի, հողապարկերի, լորձապարկերի, ջլաբուկոցների ծակումներ: Վերջավորությունների նյարդերի բլոկադա և մատների հատում:</p>		
<p>Ծննդագիտություն, գինեկոլոգիա և բազմացման կենսատեխնիկա</p>	<p>11</p>	<p>330</p>
<p>Կենդանիների սեռական օրգանների անատոմաֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները, սպերմիոգենեզ և օվոգենեզ: Սեռական ցիկլ, նրա փուլերը, ֆենոմենները և սեռական ցիկլի տեսակային առանձնահատկությունները: Սերմնավորման օպտիմալ ժամանակը: Արտադրողներից սերմնահեղուկի ստացումը, գնահատումը, նոսրացումը և պահպանումը: Էգ կենդանիների արհեստական սերմնավորումը: Կենդանիների հղիության որոշումը: Բեղմնավորում, զիգոտի փոխապատվաստում: Յոզիության ֆիզիոլոգիա: Յոզի կենդանիների հիվանդությունների ախտորոշումը և բուժումը: Ծննդաբերության և հետծննդյան շրջանի ֆիզիոլոգիան և ախտաբանությունը: Ծննդօգնություն, օպերատիվ ծննդագիտություն և ֆետոտոմիա: Նորածինների հիվանդությունները, դրանց բուժումը: Կաթնագեղձի կառուցվածքը և գործունեությունը: Մաստիտների ախտորոշումը, բուժումը և կանխարգելումը: Կրծի մաշկի և պտուկների հիվանդությունների բուժումը: Անասնաբուժական գինեկոլոգիա: Կենդանիների անպտղություն (բնածին, ծերունական, շահագործական, կլինայական, արհեստական և սինպտոմատիկ): Գինեկոլոգիական հիվանդությունների ախտորոշումը, բուժումը և կանխարգելումը: Արտադրողների անկարողություն: Կենդանիների սեռական գործունեության խթանման բնական և արհեստական եղանակները:</p>		
<p>Տնային փոքր, լաբորատոր և էկզոտիկ կենդանիների հիվանդություններ</p>	<p>3</p>	<p>90</p>
<p>Մարսողական համակարգի հիվանդություններ՝ ստոմատիտ, ֆարինգիտ, կերակրափողի բորբոքում և խցանում, գաստրիտ, ստամոքսի խոց, գաստրոէնտերիտ, էնտերոկոլիտ, աղիների մեխանիկական խցանում և անանցելիություն, հեպտիտ, հեպատոզ, լյարդի ցիռոզ, խոլեցեստիտ, խոլինգիտ, ասցիտ: Սիրտ-անոթային համակարգի հիվանդություններ՝ պերիկարդիտ, միոկարդիտ, միոկարդիոզ, սրտամկանի ինֆարկտ, էնդոկարդիտ, սրտի արատներ, արտերիոսկլերոզ: Շնչառական համակարգի հիվանդություններ՝ ռինիտ, լարինգիտ, տրախեիտ, բրոնխիտ, բրոնխոպնևմոնիա, թոքերի հիպերեմիա և այտուց, թոքերի գանգրենա և աբցես, կրուպոզ պնևմոնիա, թոքերի էմիզեմա, պլևրիտ: Միզային համակարգի հիվանդություններ՝ նեֆրիտ, պիելոնեֆրիտ, նեֆրոզ, հեֆրոսկլերոզ, պիելիտ, ուրոցիստիտ, միզաքարային հիվանդություն: Նյարդային համակարգի հիվանդություններ՝ մենինգոէնցեֆալիտ, միելիտ, գլխուղեղի անեմիա և հիպերեմիա, էպիլեպսիա, նևրոզներ: Նյութափոխանակության խանգարումներ՝ շաքարային և ոչ</p>		

<p>չաքարային դիաբետ, ավիտամինոզներ, ալերգիաներ, անաֆիլակտիկ շոկ, կերային ալերգիա, բրոնխիալ ասթմա: Թունավորումներ՝ նիտրատներով, նիտրիտներով, կերակրի աղով, ֆոսֆորօրգանական նյութերով, զոոկոնմարինով, դեղանյութերով, փչացած կերերով: Անենհաներ և դիաբեզներ:</p>		
<p>Ներքին ոչ վարակիչ հիվանդություններ</p>	<p>13</p>	<p>358</p>
<p>Ներքին ոչ վարակիչ հիվանդությունների ախտորոշումը, կանխարգելումը և բուժումը: Նյութափոխանակության խանգարման հիվանդություններ (հիպովիտամինոզներ, հանքային նյութերի՝ կալցիումի, ֆոսֆորի, յոդի և այլնի փոխանակության խանգարումներ): Արյան համակարգի հիվանդություններ՝ թրոմբոցիտոպենիա, անենհաներ և դրանց տեսակները, էլյկոցիտոպենիա: Սիրտ-անոթային համակարգի հիվանդություններ՝ տրավմատիկ և ոչ տրավմատիկ պերիկարդիտներ, միոկարդիտներ և միոկարդիոզներ, թրոմբոզ, թրոմբոֆլեբիտ: Նյարդային համակարգի ֆունկցիոնալ և օրգանական հիվանդություններ՝ էպիլեպսիա, տետանիա, խորեա և նևրոզներ: Շնչառական համակարգի հիվանդություններ՝ բրոնխոպնևմոնիա, կատառալիս և կրուպոզ պնևմոնիա, չոր և թաց պլևրիտներ: Մարսողական համակարգի հիվանդություններ՝ գաստրիտներ, գաստրոէնտերիտներ, նախաստամոքսների հիպատոնիա և գերլցում, գրքի խցանում, նախաստամոքսների փքանք, կոլիկներով ընթացող հիվանդություններ՝ ձիերի ստամոքսի սուր լայնացում, աղիների մեթորիզմ, աղիների ներքնում և ուլորում, աղիքային քարեր: Լյարդի և լեղուղիների հիվանդություններ՝ հեպատիտ, դիստրոֆիա, ցիռոզ, խոլանգիտ և խոլիցիստիտ: Միզային համակարգի հիվանդություններ՝ նեֆրիտներ, նեֆրոզներ, պիելոնեֆրիտ, միզաքարային հիվանդություններ: Ներզատիչ գեղձերի հիվանդություններ՝ վահանաձև գեղձի բորբոքում (խալիա): Իմուն համակարգի հիվանդություններ՝ իմունային անբավարարություն: Մատղաշների հիվանդություններ՝ բրոնխոպնևմոնիա, դիսպեպսիա, խոճկորների ալիմենտար անենհիա, սպիտակմկանային հիվանդություն): Թռչունների և մորթատու զազանների ոչ վարակիչ հիվանդություններ՝ պերոզ, քուչի խցանում, հիպովիտամինոզներ և թունավորումներ:</p>		
<p>Չամաճարակաբանություն և ինֆեկցիոն հիվանդություններ</p>	<p>14</p>	<p>388</p>
<p>Չամաճարակաբանություն առարկան և խնդիրները, հետազոտության մեթոդները, ինֆեկցիոն հիվանդություններ: Օրգանիզմի իմունաբանական ռեակտիվությունը և իմունիտետ: Չամաճարակային պրոցես և նրա շարժիչ ուժերը: Չամաճարակային օջախ և ինֆեկցիոն հիվանդությունների բնական օջախավորումը: Չամաճարակաբանական հետազոտության հիմունքները: Կենդանիների ինֆեկցիոն հիվանդությունների էվոլյուցիան: Կենդանիների ինֆեկցիոն հիվանդությունների անվանակարգումը և դասակարգումը: Ինֆեկցիոն հիվանդությունների կանխարգելումը: Առողջացման և վերացման միջոցառումները ինֆեկցիոն հիվանդությունների դեպքում: Ախտահանություն: Կենդանիների բուժումը ինֆեկցիոն հիվանդությունների դեպքում: Մի քանի կենդանական տեսակների համար ընդհանուր հիվանդություններ (սիբիրախտ, դաբաղ, տուբերկուլյոզ, բրուցելյոզ, կատաղություն, լեպտոսպիրոզ, լիստերիոզ, պաստերելյոզ, ծաղիկ և այլն): Որոճող կենդանիների հիվանդություններ (խշխշան պալար, պարատուբերկուլյոզ, խ.ե.կ. ժանտախտ, չարորակ հարբուխային տենդ, խ.ե.կ. լեյկոզ, բրադզոտ և</p>		

այլն): Խոզերի հիվանդություններ (ժանտախտ, աֆրիկյան ժանտախտ, կարմրախտ և այլն): Ձիերի հիվանդություններ (խլնախտ, գեղձատապ և այլն): Մատղաշների հիվանդություններ (սալմոնելյոզ, կոլիբակտերիոզ): Թռչունների հիվանդություններ: Շների և մուշտակատու գազանների հիվանդություններ:		
Մակաբուժաբանություն և ինվազիոն հիվանդություններ	11	314
Տրեմատոդներ և տրեմատոդոզներ, դրանց ախտորոշումը, բուժումը և կանխարգելումը: Ցեստոդներ և ցեստոդոզներ, դրանց ախտորոշումը, բուժումը և կանխարգելումը: Նեմատոդներ և նեմատոդոզներ՝ օքսիուրատոզներ, ասկարիդատոզներ, մարսոդական և շնչառական համակարգի ստրոնգիլատոզներ, կենդանիների տրիխոցեֆալյոզներ, կենդանիների ֆիլարիատոզներ, օմիտոցերկոզներ, ականտոցեֆալյոզներ, դրանց ախտորոշումը, բուժումը և կանխարգելումը: Սպորավորների, մտրակավորների, նախակորիզավորների կողմից հարուցվող հիվանդություններ, դրանց ախտորոշումը, բուժումը և կանխարգելումը: Պարազիտոֆորմային տզեր՝ իքստոդային, արգասային և գամազոիդային տզեր: Պայքարի միջոցառումները: Ակարիֆորմային տզեր և նրանց կողմից հարուցվող հիվանդությունների ախտորոշումը, բուժումը և կանխարգելումը: Կենդանիների էնտոմոզներ: Բոռերի կողմից հարուցվող հիվանդությունները: Մշտական մակաբույծվող միջատների կողմից հարուցվող հիվանդությունները, մելոֆագոզներ, լվակրություն, փայտոջիւներ, զոոֆիլ ճանճեր, զազիրք: Խավարասերներ և մաշկակերներ, դրանց խտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը և պայքարի միջոցառումները:		
Թունաբանություն	3	90
Ընդհանուր անասնաբուժական թունաբանություն: Մասնավոր թունաբանություն: Կենդանիների թունավորումները պարարտանյութերից, թունաքիմիկատներից (հինսեկտիցիդներ, ֆունգիցիդներ, հերբիցիդներ, զոոցիդներ և այլն), օրգանական, անօրգանական, սինթետիկ, հանքային, մետաղական և այլ բնույթի քիմիական միացություններից (քիմիական տոքսիկոզներ): Կերային տոքսիկոզներ: Թունավորումներ նյարդային, մարսողական, շնչառական, արյունային համակարգերը ախտահարող, կաթի և մսեղիքի որակը փոխող բույսերից (ֆիտոտոքսիկոզներ): Կենդանիների թունավորումները սնկերով վարակված կերերով (միկոտոքսիկոզներ): Կենդանիների դեղորայքային թունավորումները: Կենդանիների թունավորումները մարտական թունավոր նյութերից: Կենդանիների թունավորումները կենդանական ծագման թույներից (միջատների, օձի և այլն):		
Անասնաբուժական սանիտարական փորձաքննություն	8	208
Հասկացողություն անասնաբուժական սանիտարական փորձաքննության մասին: Մսի արդյունաբերության հումքը: Սպանդային կենդանիների ընդհանուր բնութագիրը և բտվածության որոշումը: Կենդանիների փոխադրումը և նրանց անասնաբուժական սպասարկումը ճանապարհին: Կենդանիների վերամշակման ձեռնարկությունները: Կենդանիների ընդունումը, նախասպանդային պահպանումը և անասնաբուժական զննումը: Կենդանիների առաջնային վերամշակման տեխնոլոգիան և հիգիենան: Մսի մորֆոլոգիան, քիմիան և հասունացման եռությունը: Մսեղիքի դրոշմումը: Մսեղիքի և օրգանների անասնաբուժական սանիտարական փորձաքննությունը վարակի, ինվազիոն և ոչ վարակիչ հիվանդություններ հայտնաբերելիս: Մսի անասնաբուժական սանիտարական		

<p>փորձաքննությունը կենդանիների հարկադիր սպանդի ժամանակ: Պայմանական պիտանի մսի վնասազերծման եղանակները: Սննդային տոքսիկոհնֆեկցիաներ և տոքսիկոզներ: Կենդանական ճարպահումքի, սննդային ենթամթերքների էնդոկրին և ֆերմենտատու հումքի, արյան, աղիների և կաշվեհումքի վերամշակումը և անասնաբուժական սանիտարական փորձաքննությունը: Կաթի և կաթնամթերքի, ձվի և ձվամթերքի անասնաբուժական սանիտարական փորձաքննությունը: Ձկների հիվանդությունները և նրանց անասնաբուժական սանիտարական փորձաքննությունը: Բուսական սննդային մթերքների սանիտարական փորձաքննությունը: Մեղրի սանիտարական փորձաքննությունը: Սննդային մթերքների սանիտարական փորձաքննությունը շուկաներում:</p>		
<p>Անասնաբուժական գործի կազմակերպում և հասարակական առողջապահություն</p>	7	194
<p>Անասնաբուժական ծառայության կազմակերպչական կառուցածքը և անասնաբուժական գործի ղեկավարումը: Անասնաբուժական գործի կազմակերպումը գյուղական շրջաններում: Անասնաբուժական գործի կազմակերպումը քաղաքում: Արտադրական անասնաբուժական ծառայությունը գյուղատնտեսական ձեռնարկություններում: Տնտեսական հաշվարկը անասնաբուժական հիմնարկություններում: Անասնաբուժական սպասարկման կազմակերպումը: Անասնաբուժական միջոցառումների պլանավորումը: Անասնաբուժական միջոցառումների էկոնոմիկան: Տնտեսական ցուցանիշների համակարգը: Տնտեսական վնասները և նրանց հաշվարկման մեթոդիկան: Անասնաբուժական միջոցառումների արդյունավետությունը: Անասնաբուժական հսկողության կազմակերպումը: Անասնաբուժական միջոցառումների ֆինանսավորումը: Անասնաբուժական մատակարարման կազմակերպումը: Անասնաբուժական հաշվառում: Անասնաբուժական հաշվետվություն: Անասնաբուժական գործավարություն: Միջազգային անասնաբուժական կազմակերպություններ և անասնաբուժական ծառայությունը արտասահմանյան երկրներում:</p>		
<p>Մեղունների հիվանդություններ</p>	2	60
<p>Մեղունների հիվանդությունների կանխարգելումը: Բուժումը մեղունների հիվանդությունների դեպքում: Առողջացման և վերացման միջոցառումները մեղունների հիվանդությունների դեպքում: Մեղունների հիվանդությունների անվանակարգումը և դասակարգումը: Ախտահանություն: Մեղունների ինֆեկցիոն հիվանդություններ (ամերիկյան և եվրոպական փտախտներ, պարագնիլեց, տոպրակաձև թրթուր, ասկոսֆերոզ, ասպերգիլոզ, մելանոզ, սեպտիցեմիա և հաֆնիոզ, կոլիբակտերիոզ, ռիկետսիոզ, վիրուսային կաթված): Մեղունների պարագիտային հիվանդություններ (նոզեմատոզ, ակարապիդոզ, վարոատոզ, բրաուլյոզ, լեպտոմոնոզ, մերիմիտիդոզ, էկզոակարապիդոզ): Մեղունների ոչ վարակիչ հիվանդություններ (մրսած թրթուրներ և հարսնյակներ, սառած սերմանում, մանանայի տոքսիկոզ, նեկտարային տոքսիկոզ, ծաղկափոշու տոքսիկոզ, աղային տոքսիկոզ, սպիտակուցային դիստրոֆիա, ածխաջրային դիստրոֆիա):</p>		
<p>Ընդհանուր վիրաբուժություն</p>	3	90
<p>Ընդհանուր վիրաբուժություն առարկան և նրա խնդիրները: Կենդանիների տրավմատիզմը և նրա տեսակները: Բորբոքում, դրա ձևերը և բուժման եղանակները: Վիրաբուժական ընդհանուր և յուրահատուկ ինֆեկցիաներ, դրանց բուժումը: Մեխանիկական բաց և</p>		

<p>փակ վնասվածքներ: Օտար մարմիններն օրգանիզմում, մեռուկներ, խոցեր և խուղակներ: Ձերմային, քիմիական էլեկտրական և ճառագայթային վնասվածքներ, դրանց բուժումը: Մաշկի, մկանների, ջլերի, ջլաբուճոցների, ձուսպա- և լորձապարկերի, հողերի, ոսկրերի, նյարդային համակարգի, արյան և ավշային անոթների հիվանդությունների ախտորոշումը և բուժումը: Նորագոյացություններ, առաջացման պատճառները, դասակարգումը, ախտորոշումը և բուժումը:</p>		
<p>Մասնավոր վիրաբուժություն</p>	5	134
<p>Գլխի, ծոծրակի, պարանոցի, մնդավի, կրծքի, մեջքի, գոտկի որովայնի պատի և խոռոչի օրգանների հիվանդությունները, դրանց պատճառները, ախտածնությունը, կլինիկական նշանները և բուժումը: Միզասեռական համակարգի օրգանների հիվանդությունները, պատճառները, ախտածնությունը, կլինիկական նշանները և բուժումը: Չետամորձատման բարդությունների բուժումը: Վերջավարությունների հիվանդությունները, դրանց պատճառները, ախտածնությունը, կլինիկական նշանները և բուժումը: Արմնկի հողի, նախաբազկի, դաստակի, նախադաստակի, նախագարշապարի, ծնկի հողի, սրունքի, ցատկիչ հողի հատվածի հիվանդությունները, դրանց պատճառները, ախտածնությունը, կլինիկական նշանները և բուժումը:</p>		
<p>Անասնաբուժական օրթոպեդիա և ակնաբուժություն</p>	4	104
<p>Կենդանիների մատի համառոտ նկարագրությունը: Սմբակների եղջրի աճը, ֆիզիկական հատկությունները, ձևը: Մատի ոսկորների առանցքը և ֆունկցիան: Կենդանիների պայտումը: Կճղակների և սմբակի խնամքը: Սմբակների, կճղակների, պսակի հատվածի, մաշկահիմքի, միջկշղակային ճեղքի, փափկանի հատվածի, կճղակի և սմբակի ներբանի, սմբակի հողի, մակույկային ճախարակի հատվածի, կճղակի վարակիչ հիվանդություններ, դրանց պատճառները, ախտածնությունը, կլինիկական նշանները և բուժումը: Տեսողական օրգանի կառուցվածքը և ֆունկցիան: Ակնակապճի հատվածի, կոպերի, շաղկապենու, արցունքային օրգանների, եղջերենու, սպիտակուցային թաղանթի, աչքի առջևի կամերայի, անոթային ուղու, ցածենու, տեսողական նյարդի, ոսպնյակի, ապակեման մարմնի հիվանդություններ, դրանց պատճառները, ախտածնությունը, կլինիկական նշանները և բուժումը:</p>		
<p>Ձկների հիվանդություններ</p>	2	50
<p>Ջրավազանների տիպերը Չայաստանում: Ձկնաբուժական տնտեսությունների լճակների համաճարակաբանական բնութագիրը Չայաստանում: Ձկնային տնտեսություններում կիրառվող ընդհանուր սանիտարա-կանխարգելիչ միջոցառումները: Իխթիո-ախտաբանական հետազոտման ժամանակակից մեթոդները: Մոնոգենետիկ ծծանների կողմից հարուցվող հիվանդություններ: Ցեստոդների կողմից հարուցվող հիվանդություններ: Կլոր որդերի կողմից հարուցվող հիվանդություններ: Խեցգետնիկների կողմից հարուցվող հիվանդություններ: Նախակենդանիների կողմից հարուցվող հիվանդություններ: Ինֆուզորիաների կողմից հարուցվող հիվանդություններ: Ձկների վարակիչ և ոչ վարակիչ հիվանդություններ, պայքարի միջոցառումները դրանց դեմ:</p>		
<p>Ուսանողի կողմից ընտրովի դասընթացներ</p>		
<p>Տեսական ուսուցման ընդհանուր ժամաքանակը՝ 154 շաբաթ</p>	300	9000

Ծանոթություն. Յուրաքանչյուր առարկային հատկացված ժամաքանակի մեջ մտնում է լսարանային և արտալսարանային ժամաքանակը (70:30% հարաբերությամբ)

4.1. Առկա ձևով ուսուցման դեպքում լսարանային պարապմունքներին պետք է տրամադրվի յուրաքանչյուր ուսումնական դասընթացին հատկացվող ժամաքանակի 50%-ից ոչ պակասը, իսկ հեռակա ձևով ուսուցման դեպքում 10%-ից ոչ պակասը:

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՄԲ ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԺ-ԲԺԻՇԿ ԲԱԿԱԼԱՎՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
որակավորման աստիճան

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՅՈՒՐԱՑՄԱՆ ԺԱՄԿԵՏՆԵՐԸ

5.1. Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական
որակավորման աստիճան

ծրագրի յուրացման ժամկետը, ներառյալ ուսանողի հետազոտական աշխատանքը, առկա ուսուցման ձևով 247 շաբաթ է, որից.

- տեսական ուսուցումը՝ 154 շաբաթ,
- քննաշրջանները՝ 28 շաբաթ,
- պրակտիկաները՝ 28 շաբաթ,

ա/ ուսումնական 15

բ/ արտադրական 13,

- եզրափակիչ պետական որակավորումը, ներառյալ ավարտական որակավորման (դիպլոմային) աշխատանքի պատրաստումը և պաշտպանությունը՝ 3 շաբաթ
- արձակուրդները՝ 34 շաբաթ:

Դիպլոմային աշխատանքի կատարման ժամանակացույցը, ընթացիկ վերահսկման և ատեստավորման ձևը, պաշտպանության թույլատրման կարգը սահմանում է բուհը (ֆակուլտետը), որը հաստատում է բուհի գիտական խորհուրդը:

5.2. Միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթություն ունեցող անձանց համար

Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրերի
որակավորման աստիճան

յուրացման ժամկետները հեռակա ուսուցման ձևով երկարացվում են մինչև 1 տարի՝ սույն պետական կրթական չափորոշիչի թ. 1.2-ով սահմանված ժամկետի նկատմամբ:

5.3. Ուսանողի ուսումնական բեռնվածքի առավելագույն ծավալը սահմանվում է շաբաթական 45 ժամ՝ ներառյալ լսարանային և արտալսարանային (ինքնուրույն) աշխատանքները:

5.4. Առկա ուսուցման ձևով սովորող ուսանողի լսարանային պարապմունքների ծավալը չպետք է գերազանցի շաբաթական 30 ժամը: Նշված ծավալում չեն ընդգրկվում ֆիզիկական կուլտուրայի և ֆակուլտատիվ դասընթացների դասաժամերը: Ուսումնական

տարվա տեսական ուսուցման տևողությունը 34 շաբաթ է, բացառությամբ 9-րդ և 10-րդ կիսամյակների, որոնցից յուրաքանչյուրն ունի 9-ական շաբաթ:

5.5. Հեռակա ուսուցման ձևով սովորող ուսանողի համար պետք է ապահովվի տարեկան 160 ժամից ոչ պակաս ծավալով դասախոսների հետ պարապմունքներ անցկացնելը:

5.6. Ուսումնական տարվա արձակուրդները պետք է 7-10 շաբաթ լինեն, այդ թվում՝ 2 շաբաթից ոչ պակաս՝ ձմեռային քննաշրջանից հետո:

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՄԲ ԱՆԱՍՆԱԲՈՒՅԺ-ԲԺԻՇԿ ԲԱԿԱԼԱՎՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ

որակավորման աստիճան

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՄՇԱԿՄԱՆ ԵՎ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ

ՊԱՅԱՄՆՆԵՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՅԱՆՋՆԵՐԸ

6.1. Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրի մշակման պահանջները.

6.1.1. Սույն պետական կրթական չափորոշիչի հիման վրա բուհն ինքնուրույն է մշակում և հաստատում Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագիրը:

Ուսանողի կողմից ընտրովի դասընթացների ուսումնասիրությունը պարտադիր է, իսկ նրանց ցանկը երաշխավորված բնույթ է կրում, որը կարող է փոփոխել կամ լրացնել բուհը:

Ուսումնական դասընթացի բաղադրիչների տեսակները (դասախոսություն, գործնական, սեմինար, լաբորատոր պարապմունքներ, տնային և կուրսային աշխատանքների խորհրդատվություն և այլն) և ծավալները՝ դասընթացին հատկացված դասաժամերի շրջանակում սահմանում է բուհը: Ուսուցման ողջ շրջանում ուսումնական ժամաքանակի ընդհանուր հաշվեկշռում ակտիվ մեթոդներով ուսուցողի տեսական ուսուցումը չպետք է ցածր լինի 25%-ից:

Ուսանողների գիտելիքի ստուգման և գնահատման համակարգի տեսակն ընտրում է բուհը: Տվյալ դասընթացից ուսանողի գիտելիքների եզրափակիչ գնահատականը չպետք է հիմնավորվի միայն վերջին քննության (ստուգարքի) արդյունքով, այն պետք է հաշվի առնի ուսանողի ակտիվությունը դասընթացից և ընթացիկ առաջադիմությունը կիսամյակ (ների) ընթացքում: Եզրափակիչ գնահատման դեպքում գնահատականի 40%-ը ձևավորվում է ընթացիկ առաջադիմությամբ և միջանկյալ ստուգումներով, իսկ 60%-ը՝ եզրափակիչ քննության (ստուգարքի) արդյունքով:

Քննությունների անցկացման հիմնական ձևը գրավոր կամ գրավոր-բանավորն է: Բացառության կարգով բուհը կարող է սահմանել բանավոր քննություններ, բայց դրանք չպետք է գերազանցեն քննությունների ընդհանուր քանակի 25%-ը: Բուհի իրավունքն է ուսումնական դասընթացների եզրափակիչ ստուգման եղանակի (ստուգարք կամ քննություն) ընտրությունը և ձևի սահմանումը:

Ուսանողների գիտելիքների ընթացիկ գնահատման համակարգում բուհն օգտագործում է իրեն նպատակահարմար գնահատման սանդղակ: Միջազգային մասնագիտական կրթական համակարգին և ուսանողների ակադեմիական շարժունակությունն ապահովելու նպատակով ուսումնական գործընթացում գերադասելի է

գիտելիքների ստացման և գնահատման վարկային (կրեդիտային) համակարգի ներդրումը և օգտագործումը: Դասընթացից եզրափակիչ գնահատական նշանակելը կատարվում է գնահատման ավանդական համակարգով («գերազանց», «լավ», «բավարար», «անբավարար», «ստուգված», «չստուգված»):

Կուրսային աշխատանքը դիտարկվում է որպես դասընթացի ուսումնական բաղադրիչ և իրականացվում է այդ դասընթացին հատկացված դասաժամերի հաշվին: Հիմնական մասնագիտական դասընթացներից կուրսային աշխատանքի կատարելը պարտադիր է, որոնց քանակը սահմանում է բուհը:

Մասնագիտության ուսումնական պլանով նախատեսված բոլոր ուսումնական դասընթացների, կուրսային աշխատանքների և պրակտիկաների համար պարտադիր է եզրափակիչ գնահատականի նշանակումը:

Մասնագիտացման դասընթացների կրթաբլոկը ընդհանուր մասնագիտական դասընթացների կրթաբլոկի տրամաբանված հաջորդականությունն է, որը ընտրած մասնագիտությամբ նախատեսված գործունեության բնագավառներում նպաստում է ուսանողի խոր մասնագիտական գիտելիքների և ունակությունների ձեռքբերմանը: Այն մասնագիտությունների գծով, որոնց անվանման մեջ առկա է անասնաբուժություն արտահայտությունը, ընտրած բնագավառի համար շրջանավարտի պատրասման առանձնահատկությունները առաջին հերթին հաշվի են առնվում մասնագիտացման դասընթացների միջոցով: Բուհը ինքնուրույն է ընտրում իրեն համապատասխանող մասնագիտացումը և իրավունք ունի փոփոխելու կամ լրացնելու մասնագիտացման դասընթացների ցանկը, կամ էլ ՀՀ ԿԳՆ մասնագիտությունների պետական կրթական չափորոշիչը մշակող գիտամեթոդական հանձնաժողովի հետ համաձայնեցրած՝ ձևավորելու նոր մասնագիտացում:

Ֆակուլտատիվ դասընթացների կրթաբլոկի ցանկը երաշխավորական բնույթ է կրում և ուսանողի համար պարտադիր չէ, իսկ դրանց հաճախելու դեպքում կրթաբլոկին հատկացված ժամաքանակների 30%-ին վերաբերվող դասընթացներից պարտադիր է ուսանողների գիտելիքների ստուգումը և գնահատումը:

6.1.2. Մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագրի իրականացնելու դեպքում բուհն իրավասու է.

- 5%-ի սահմաններում փոփոխել դասընթացների կրթաբլոկներին հատկացված ժամաքանակները, իսկ առանձին դասընթացներինը՝ մինչև 10%-ի սահմաններում,
- ձևավորել հունանիտար և սոցիալ-տնտեսական դասընթացների կրթաբլոկ, որի հանրապետական բաղադրիչում նշված առարկաներից պարտադիր են. «Օտար լեզու»

(340 ժամից ոչ պակաս ծավալով), «Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ», «Ռուսաց լեզու և խոսքի մշակույթ», «Ֆիզիկական կուլտուրա» (408 ժամից ոչ պակաս), «Հայ ժողովրդի պատմություն», «Փիլիսոփայություն»: Մնացած դասընթացները կարող են ընդգրկվել ըստ բուհի հայեցողության:

Եթե դասընթացը ընդհանուր մասնագիտական կամ մասնագիտացման դասընթացների կրթաբլոկի մի մասն է կազմում, դրա համար հատկացված ժամերը վերաբաշխվում են ՀՍՏ դասընթացների վրա:

Ֆիզիկական կուլտուրայի պարապմունքները հեռակա և դրսեկության ձևերով ուսուցման համար կարող են իրականացվել նրանց ցանկությամբ,

- ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական (ՀՍՏ) դասընթացների դասավանդումն իրականացնել հեղինակային դասախոսությունների, անհատական ու կոլեկտիվ գործնական պարապմունքների, առաջադրանքների և սեմինարների ձևով՝ բուհի մշակած ծրագրերով, հաշվի առնելով բուհի մասնագիտական առանձնահատկությունները, դասախոսների հետազոտական ուղղվածությունը և հակումները, որոնք կապահովեն կրթաբլոկի դասընթացների թեմատիկայի լուսաբանումը ուսանողների մասնագիտական կողմնորոշմանը համապատասխան,

- սահմանել ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական (ՀՍՏ), ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական (ԸԲ) կրթաբլոկներում ընդգրկված դասընթացների առանձին բաժինների դասավանդման անհրաժեշտ խորությունը՝ կրթաբլոկների դասընթացների ուղղվածությանը համապատասխան և մասնագիտության առանձնահատկությունների հաշվառմամբ: ԸՄ կրթաբլոկում պարտադիր է «Քաղաքացիական պաշտպանություն և արտակարգ իրավիճակների հիմնահարցեր» առարկայի դասավանդումը: Բուհական բաղադրիչներին առանձնացված ժամաքանակները բուհի հայեցողությամբ կարող են օգտագործվել հանրապետական բաղադրիչներում ընդգրկված դասընթացների ավելի խորը դասավանդման համար,

- իրականացնել 310302 Անասնաբուժություն մասնագիտությամբ Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագիրը կրճատված ժամկետով՝ համապատասխան ուղղվածության միջին կամ բարձրագույն մասնագիտական կրթության ուսանողների համար: Ուսուցման ժամկետները կրճատումը կատարվում է մասնագիտական կրթության նախորդ աստիճանում ուսանողների ձեռք բերած գիտելիքների, հմտությունների և ունակությունների հիման վրա: Այդ դեպքում ուսուցման տևողությունը 2 (երկու) տարուց պակաս չպետք է լինի: Կրճատված ժամկետում ուսուցումը թույլ է տրվում այն անձանց, որոնց կրթական մակարդակը կամ ընդունակությունները դրա համար համարվում են բավարար,

- առանձին դեպքերում, մասնագիտությունների պետական կրթական չափորոշիչները մշակող ԿԳՆ գիտամեթոդական հանձնաժողովի հետ համաձայնեցված 310302 Անասնաբուժություն մասնագիտության համար բուհերն իրավունք ունեն մինչև 20%-ի սահմանում փոփոխել ընդհանուր մասնագիտական դասընթացների (ԸՄԴ) կրթաբլոկի ժամաքանակը, իսկ առանձին դասընթացներինը՝ մինչև 40%-ի սահմաններում:

6.2. Ուսումնական գործընթացի կադրերային ապահովման պահանջները.

Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրի իրականացումը պետք է ապահովվի գիտամանկավարժական կադրերով, որոնք որպես կանոն ունեն դասընթացների դասավանդման ուղղվածությանը համապատասխանող բազային կրթություն (առնվազն դիպլոմավորված մասնագետ կամ մագիստրոս) և հետևողականորեն զբաղվում են հետազոտական և գիտամեթոդական գործունեությամբ: Հատուկ մասնագիտացնող դասընթացներ դասավանդող դասախոսները, որպես կանոն, պետք է ունենան գիտական աստիճան և/կամ համապատասխան գործունեության ոլորտում աշխատանքի փորձ:

Գիտական աստիճան և կոչում ունեցող դասախոսները պետք է կազմեն պրոֆեսորադասախոսական կազմի 50%-ից ոչ պակասը: Հիմնական հաստիքային դասախոսները և 0.25 հաստիքից բարձր ձևակերպված համատեղողները պետք է կազմեն ընդհանուրի 50%-ից ոչ պակասը:

6.3. Ուսումնական գործընթացի ուսումնամեթոդական ապահովման պահանջները

Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրի իրականացումը պետք է ներառի ուսանողների կողմից մասնագիտական դասընթացների լաբորատոր, գործնական (սեմինար) աշխատանքների կատարում (կենդանիների ախտորոշիչ հետազոտություններ, արյան, մեզի, արտաթորանքի լաբորատոր ստուգումներ, դեղանյութերի և կենսապատրաստուկների ներարկումներ, վիրահատական միջամտություններ, ախտահանության, դեզինսեկցիայի և դեռատիզացիայի եղանակներ, կենդանական ծագման մթերքների և հումքի փորձաքննություն, անասնաշենքերի հիգիենիկ պայմանների որոշում), ներառյալ որպես պարտադրի բաղադրիչ՝ համակարգչային կիրառական ծրագրային փաթեթների օգտագործմամբ գործնական առաջադրանքների կատարում: Պարտադրի պահանջ է նաև անհրաժեշտ ինֆորմացիոն բազայի ստեղծումը, որն ապահովում է բարձրորակ մասնագետի պատրաստումը և ուսանողի մուտքը տարբեր ինֆորմացիոն աղբյուրներ, ներառյալ Internet-ը:

Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրերի իրականացումը պետք է ապահովվի յուրաքանչյուր ուսանողի մուտքով դեպի

գրադարանային ֆոնդեր և տվյալների բազաներ, որոնք ըստ բովանդակության համապատասխանում են հիմնական կրթական ծրագրով նախատեսված դասընթացների լրիվ ցանկին, նույն դասընթացների բաղադրիչների (դասախոսություններ, գործնական, սեմինար և լաբորատոր պարապմունքներ, կուրսային և դիպլոմային աշխատանքների խորհրդատվություն, պրակտիկաների ծրագրեր) նվիրված մեթոդական ձեռնարկների և ցուցումների առկայությամբ, ինչպես նաև տեսալսողական, բազմամիջավայրային նյութերով և ցուցադրական ձեռնարկներով:

Բուհի գրադանարը պետք է հագեցված լինի մասնագիտության ուսումնական պլանով, նախատեսված դասընթացների ուսումնամեթոդական համալիրներով, մասնագիտության նորմատիվ-իրավական ակտերով, տեղեկատու գրականությամբ և չափորոշիչներով:

6.4. Ուսումնական գործընթացի նյութատեխնիկական ապահովման պահանջները

Անասնաբուժ-բժիշկ բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագիր իրականացնող բուհը պետք է ունենա նյութատեխնիկական բազա, որը համապատասխանում է գործող սանիտարահիգիենիկ նորմերին և հակահրդեհային կանոններին, ապահովում է օրինակելի ուսումնական պլաններով նախատեսված լաբորատոր, սեմինար, գործնական պարապմունքների և միջդասընթացային պատրաստման բոլոր ձևերի և ուսանողների հետազոտական աշխատանքների կատարումը:

6.5. Պրակտիկաների կազմակերպման պահանջները

Ուսուցման ընթացքում առանձին մասնագիտական դասընթացների և ընտրած մասնագիտացման գծով գործնական ունակությունների, ապագա աշխատավայրում հմտություններ և փորձառումներ ձեռք բերելու նպատակով անասնաբուժական բնագավառի կազմակերպարավական տարբեր ձևերի կազմակերպություններում, հիմնարկներում և հաստատություններում՝ անասնաբուժական սպասարկման կայաններում, անասնապահական տնտեսություններում, սահմանային հսկիչ կետերում, անասնաբուժական դեղատներում, անասնաբուժական լաբորատորիաներում, կենդանական ծագման մթերքների և հումքի ստացման և իրացման կետերում, կազմակերպվում են ուսանողների ուսումնական և արտադրական (կլինիկական) պրակտիկաներ: Ուսանողի նախադիպլոմային պրակտիկան մասնագիտության ուսումնական պլանի պարտադիր բաղադրիչն է, որի կազմակերպման և իրականացման պատասխանատուն բուհն է: Նախադիպլոմային պրակտիկան կազմակերպվում է այն

հաշվով, որպեսզի շրջանավարտը կարողանա այդ ընթացքում ստացած փորձառությունը օգտագործել իր դիպլոմային աշխատանքը ձևավորելիս: Եթե շրջանավարտը ուսուցումը համատեղվում է աշխատանքի հետ, բուհն իրավունք ունի թույլատրել աշխատավայրում պրակտիկայի անցկացումը, եթե շրջանավարտի աշխատանքի բնույթը համապատասխանում է բուհում ուսումնառած մասնագիտությանը:

Պրակտիկան կարող է կազմակերպվել նաև որոշակի կազմակերպությունում՝ նախապես կազմված անհատական ծրագրով, եթե շրջանավարտը նույն կազմակերպությունում պաշտոն է զբաղեցնում: Արտադրական պրակտիկայի տեղերի բացակայության դեպքում բուհը (ֆակուլտետը) այն կազմակերպում է սեփական նյութատեխնիկական բազայի վրա, եթե այն հագեցված է ժամանակակից սարքավորմամբ և ծրագրային միջոցներով:

**ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՄԲ ՇՐՋԱՆԱԿԱՐՏԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿԻՆ
ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՅԱՆՋՆԵՐԸ**

7.1. Շրջանավարտը պետք է կարողանա լուծել սույն պետական կրթական չափորոշիչի թ. 1.2 կետում նշված որակավորմանը համապատասխանող խնդիրները:

Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավոր պետք է.
որակավորման աստիճան

ա/ հունանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական գիտելիքների բնագավառում՝

- իմանա ՋՅ Սահմանադրության և իր բնագավառի օրենքները,
- ազատ տիրապետի մասնագիտական հայոց լեզվին (գրավոր և բանավոր) և հաղորդակցվի երկու օտար լեզուներով,
- ունենա պատկերացում առողջ կենսակերպի մասին, տիրապետի ֆիզիկական կատարելագործման ունակություններին և հմտություններին,
- իմանա հայ ժողովրդի պատմությունը և արդի քաղաքագիտական զարգացումները,
- ծանոթ լինի համաշխարհային մշակույթին, տիրապետի վարվելաձևի կուլտուրային, իմանա դրա էթիկական և իրավական նորմերը, որոնք կարգավորում են մարդու և հասարակության, մարդու և շրջակա միջավայրի հարաբերությունները,
- գիտենա հոգեբանության և մանկավարժության տարրերը,
- ծանոթ լինի ժամանակակից փիլիսոփայական ուղղություններին, գիտենա կեցության մասին գիտության հիմնադրույթները, նյութականի և վերացականի հասկացությունները, մատերիայի կազմակերպման ձևերը, հետևի սոցիալական գլոբալ զարգացումներին,
- գիտենա տնտեսագիտության տեսության հիմնադրույթները, մակրո- և միկրոտնտեսության օրենքները, անցումային շրջանի տնտեսության առանձնահատկությունները:

բ/ բնագիտության և մաթեմատիկայի բնագավառում՝

- ծանոթ լինի ժամանակակից բնագիտության հիմնական սկզբունքներին և հայեցակարգերին, բնապահպանական գլոբալ և տարածքային հիմնախնդիրներին,
- տիրապետի մաթեմատիկայի հիմնական բաժինների մաթեմատիկական վիճակագրության մեթոդներին,
- տիրապետի ինֆորմացիայի հավաքման, պահպանման և մշակման համակարգչային մեթոդներին, կարողանա օգտագործել ժամանակակից ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաներ,

գ/ մասնագիտական գործունեության բնագավառում՝

- տիրապետի գյուղատնտեսական կենդանիների և թռչունների վարակիչ և ոչ վարակիչ հիվանդությունների ախտորոշման, նրանց դեմ պայքարի ու կանխարգելման միջոցառումների կազմակերպման ու անցկացման մեթոդներին,
- մշակի կենդանիների ու թռչունների վարակիչ և ինվազիոն հիվանդությունների դեմ պայքարի ընթացիկ և հեռանկարային պլաններ,
- կարողանա բուժել ընտանի և վայրի կենդանիների ու թռչունների տարբեր տեսակի հիվանդություններ,
- տիրապետի ախտահանության, դեզինսեկցիայի և դեռատիզացիայի տարբեր մեթոդներին,
- ճիշտ կազմակերպի կենդանիների պահվածքին, խնամքին և կերակրմանը ներկայացվող անհրաժեշտ պայմանները,
- տիրապետի կենդանական և բուսական ծագման հուճքի և մթերքի սանիտարական փորձաքննության մեթոդներին և եղանակներին:

Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրի հատուկ պատրաստությանը վերաբերվող պահանջները սահմանում է տվյալ մասնագիտացումն առաջադրող բուհը ՀՀ ԿԳՆ մասնագիտությունների պետական կրթական չափորոշիչներ մշակող գիտամեթոդական հանձնաժողովի հետ համաձայնեցված, որոնք ՀՀ ԿԳՆ-ում մասնագիտացումը հաստատելուց հետո միասնական են դառնում այլ բուհերի համար, բխում են մասնագիտացման կրթաբլոկի բովանդակությունից և տվյալ մասնագիտացմամբ մասնագետներ պատվիրած կազմակերպության գործառնություններից:

Նշված փորձառությունները ներառում են.

- հետազոտական աշխատանքներ վարելու, վերացական տրամաբանական մտածողության, ինդուկցիայի և դեդուկցիայի մեթոդները կիրառելու և քննադատական վերլուծության ունակություններ:
- անձանոթ պայմաններում առաջացած ոչ կոնստրուկտիվ հիմնահարցերի բացահայտման, հաղթահարման և վերջնական լուծման, սեղմ ժամնակացույցով աշխատանքներ կազմակերպելու ընդունակություն,
- մասնագիտական գործունեության բնագավառում նորամուծությունների նկատմամբ ընկալունակության ցուցաբերում,

Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրի՝ մարդկանց հետ աշխատելու փորձառությունը ենթադրում է նրա ունակությունները՝

- այլ անձանց հետ փոխգործակցելու, կոլեկտիվում նրանց հետ հաղորդակցվելու,
- խնդիրներ ձևավորելու և դրանք ենթակամներին պատվիրակելու,

- մարդկանց ստեղծագործական աճի ձգտումը խրախուսելու և զարգացումն ապահովելու,
- ծագած տարածայնությունները և բախումները լուծելու,
- տարբեր զարգացման և մտավոր մակարդակի տեր մարդկանց հետ համագործակցելու,
- մասնագիտական հարցերի շրջանակներում ընդունելի որոշումների հասնելու նպատակով բանակցություններ վարելու,
- տրաբնույթ և տարասեռ մշակութային միջավայրում աշխատելու:

Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրի՝ ինֆորմացիայի հետ աշխատելու փորձառությունը պահանջում է պարտադիր հմտություններ՝

- պաշտոնական և ոչ պաշտոնական իրավիճակներում սեփական կարծիքը գրավոր և բանավոր ձևերով շարադրելու, քննարկելու և գործուն կարգով պաշտպանելու,
- լեզվային և մշակութային տարբերությունների հաշվառմամբ գրավոր ինֆորմացիան լսելու և վերլուծորեն ընկալելու,
- բանավոր, տպագրված և էլեկտրոնային աղբյուրներից ստացված ինֆորմացիան որոնելու, ստանալու, համակարգելու, գրավոր ձևակերպելու և օգտագործելու:

Ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների օգտագործման գծով

Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրը պետք է ծանոթ լինի տվյալների մշակման երկուսից որակավորման աստիճան

ոչ պակաս համակարգերի, համակարգչային և բազմաօգտագործման տեղային ցանցային համակարգերին, ինչպես նաև կարողանա կատարել ինֆորմացիայի որոնում տվյալների ցանցային բազաներում (www), օգտվել էլեկտրոնային փոստից, տվյալների բազաների փաթեթից:

Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրը պետք է հասկանա իր մասնագիտության էությունը որակավորման աստիճան

և սոցիալական նշանակալիությունը, իր որակավորման շարունակական բարձրացման անհրաժեշտությունը հետբուհական և լրացուցիչ կրթություն ստանալու կամ էլ նոր գիտելիքների ինքնուրույն տիրապետման միջոցով:

7.2 Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրի եզրափակիչ պետական որակավորման որակավորման աստիճան

պահանջները

7.2.1. 310302 Անասնաբուծություն մասնագիտությամբ դասիչ, մասնագիտության անվանում

Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրի եզրափակիչ պետական որակավորումը ներառում է՝ որակավորման աստիճան

ավարտական որակավորման (դիպլոմային) աշխատանքի պաշտպանությունը և պետական քննության հանձնումը, որոնք թույլ են տալիս բացահայտելու շրջանավարտի տե-

սական և գործնական պատրաստությունը սույն պետական կրթական չափորոշիչներով սահմանված մասնագիտական խնդիրների լուծման բնագավառում:

7.2.2. Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրի ավարտական որակավորման (դիպլոմային)
որակավորման աստիճան

աշխատանքին ներկայացվող պահանջները.

310302 Անասնաբուժություն մասնագիտությամբ
դասիչ, մասնագիտության անվանում

Անասնաբույժ-բժիշկ բակալավրի ավարտական որակավորման (դիպլոմային)
որակավորման աստիճան

աշխատանքն ավարտուն մի մշակում է, որը կատարված է մասնագիտության ուսումնական պլանին համապատասխան և նպատակ ունի ամրապնդել և ընդլայնել շրջանավարտի տեսական և գործնական գիտելիքները անասնապահության (ներառյալ թռչունները, զագանները, մեղուները և ձկները), կենդանիների վարակիչ և ոչ վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելման (այն իրականացվում է ախտորոշիչ, բուժկանխարգելիչ միջոցառումներով) արտադրական, տեխնոլոգիական և կազմակերպչական գործունեության, անասնաբուժասանիտարական տեսակետից կենդանական ծագման բարձրորակ մթերքի և հումքի արտադրության և այլ ոլորտներում:

Բովանդակային առումով ավարտական որակավորման (դիպլոմային) աշխատանքը պետք է՝

- ներկայացվի որպես բնագավառի հիմնահարցերից մեկին վերաբերող տեսական, վերլուծական, սոցիալ-տնտեսագիտական կամ փորձարարական հետազոտություն, որում շրջանավարտը բացահայտում է իր տեսական գիտելիքները և գործնական ունակությունները, որոնք թույլ են տալիս ինքնուրույն լուծելու մասնագիտական բնույթի խնդիրներ,
- ցույց տա շրջանավարտի կողմից գիտական և համակարգային վերլուծության մեթոդների յուրացման աստիճանը, ունակությունը կատարելու տեսական ընդհանրացումներ և գործնական եզրակացություններ, հիմնավորված առաջարկություններ և երաշխավորություններ բնագավառի հիմնահարցերի լուծման կատարելագործման վերաբերյալ,
- կրի ստեղծագործման բնույթ՝ հավաստի վիճակագրական տվյալների օգտագործմամբ,
- բացահայտի շրջանավարտի պատրաստության աստիճանը ինքնուրույն աշխատելու ֆերմերային և գյուղացիական անասնապահական տնտեսություններում, տոհմային կայաններում, անասնաբուժական տեղամասերում, սահմանային հսկիչ կետերում, սպանդանոցներում, կենդանական ծագման մթերքների ստացման և իրացման կետերում,

- համապատասխանի նյութի տրամաբանված և հստակ շարադրման պահանջներին և հենվի հավաստի փաստերի վրա,
- արտացոլի շրջանավարտի ունակությունը օգտագործելու տեղեկատվության որոնման, ընտրության, համակարգման և մշակման արդի մեթոդները, աշխատել բնագավառի նորմատիվ-իրավական ակտերի հետ,
- ձևավորված լինի հրատարակչական արդի նորմատիվներին և պահանջներին համապատասխան, ունենա հետազոտական աշխատանքի հաշվետվությանը բնորոշ կառուցվածք և 60-70 էջ համակարգչային շարվածքի ծավալ:

Ավարտական որակավորման (դիպլոմային) աշխատանքների թեմատիկան սահմանում է մասնագիտացնող ամբիոնը: Թեմատիկայում պարտադիր կարգով պետք է ներառվեն՝ **Անասնաբուժական բժշկագիտության հիմնական (կլինիկական) առարկաները, ոչ վարակիչ, ինֆեկցիոն և ինվազիոն հիվանդությունների** առաջնահերթ և հրատապ հարցերը, հաշվի առնելով բուհի (ֆակուլտետի) ընտրած մասնագիտացումները և ընտրովի դասընթացների բովանդակությունը ըստ կրթաբլոկների.

1. Ոչ վարակիչ հիվանդություններ,
2. Ինֆեկցիոն և ինվազիոն հիվանդություններ,
3. Անասնաբուժական սանիտարական փորձաքննություն:

Ավարտական որակավորման (դիպլոմային) աշխատանքի կառուցվածքում պետք է ներառվեն հետևյալ բաժինները՝

1. Ներածություն,
2. Գրականության տեսություն,
3. Սեփական հետազոտություններ,
4. Եզրակացություններ,
5. Առաջարկություններ:

7.2.3. Պետական քննությանը ներկայացվող պահանջները.

Եզրափակիչ որակավորման (պետական) քննության բովանդակությունը, անցկացման ձևը և ուսանողների գիտելիքների գնահատման չափանիշները սահմանում է բուհը (ֆակուլտետը) և հաստատում բուհի գիտական խորհուրդը: Նրանում պարտադիր կարգով ներառվում են հարցեր մասնագիտության հետևյալ հիմնական ուսումնական դասընթացներից՝

1. Ներքին ոչ վարակիչ հիվանդություններ,
2. Ծննդագիտություն և գինեկոլոգիա,
3. Վիրաբուժություն,
4. Համաճարակաբանություն և վարակիչ հիվանդություններ,

5. Մակարածաբանություն և ինվազիոն հիվանդություններ,
6. Անասնաբուժական սանիտարական փորձաքննություն,
7. Անասնաբուժական գործի կազմակերպում և հասարակական առողջապահություն:

ԿԱԶՄՈՂՆԵՐ՝

ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությանը առընթեր՝ 310302 Անասնաբուժություն
մասնագիտությունների ուղղությունը
մասնագիտությունների պետական կրթական չափորոշիչները մշակող գիտամեթոդական
հանձնաժողովի աշխատանքային խումբը

<u>Անասնաբուժ. բժշկ. և անասնաբուժ. ֆակ. դեկան, անաս. գիտ. դոկտոր</u>	<u>Ա. Վ. Վարդանյան</u>
<u>Համաճարակ. և մակաբուժ. ամբիոնի վարիչ, անաս. գիտ. դոկտոր</u>	<u>Ս. Լ. Գրիգորյան</u>
<u>Թերապիայի ամբիոնի վարիչ, անաս. գիտ. դոկտոր</u>	<u>Ա. Վ. Մանասյան</u>
<u>Անասնաբուժ. սան, փորձ. և զոոհիգ. ամբիոնի վարիչ, անասնաբուժ. գիտ. դոկտոր</u>	<u>Վ. Վ. Աբրահամյան</u>
<u>Մորֆոլոգիայի և ֆիզիոլոգիայի ամբիոնի դոցենտ, անաս. գիտ. թեկնածու</u>	<u>Գ. Ռ. Համբարձումյան</u>

310302 Անասնաբուժություն մասնագիտության պետական կրթական չափորոշիչը
դասիչ, մասնագիտության անվանում
քննարկվել և հաստատվել է ՀՀ ԿԳՆ _____ պետական
մասնագիտությունների ուղղությունը
կրթական չափորոշիչները մշակող գիտամեթոդական հանձնաժողովի 2009թ.
_____ -ի նիստում

(արձանագրության թ. _____):

Հանձնաժողովի նախագահ՝
ՀՊԱՀ-ի ռեկտոր, դոկտոր պրոֆեսոր
պաշտոնը, գիտ. աստիճանը, կոչումը

Ա. Պ. Թարվերդյան
անուն, ազգանուն

«___» _____ 2009թ.

Համաձայնեցված է.
ՀՀ ԿԳՆ բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության
վարչության պետ՝

գիտ. աստիճանը, կոչումը

Ռ. Գասպարյան
անուն, ազգանուն

«___» _____ 2009թ.

Երաշխավորվող մասնագիտացումների ցանկ

Դասիչ	Մասնագիտացման մեջ ընդգրկված ուսումնական դասընթացների անվանումները	Ժամաքանակները, ժամ
ՄԴ.Բ.01	Թ.1. Մասնագիտացում՝ Անասնաբուժ. սանիտ. փորձագետ	_____
ՄԴ.Բ.01 ₁		_____
ՄԴ.Բ.01 ₂	Ուսումնական դասընթացները՝	_____
ՄԴ.Բ.01 ₃	(5-8 անվանում)	_____
ՄԴ.Բ.02	Թ.2. Մասնագիտացում՝ ընտանի մանր, էկզոտիկ կենդանիների և թռչունների հիվանդությունների գծով	_____
ՄԴ.Բ.02 ₁		_____
ՄԴ.Բ.02 ₂	Ուսումնական դասընթացները՝	_____
ՄԴ.Բ.02 ₃	(5-8 անվանում)	_____
ՄԴ.Բ.03	Թ.3. Մասնագիտացում՝ _____ մասնագիտացման անվանումը	_____
ՄԴ.Բ.03 ₁		_____
ՄԴ.Բ.03 ₂	Ուսումնական դասընթացները՝	_____
ՄԴ.Բ.03 ₃	(5-8 անվանում)	_____